

# Küresel Zorluklar Karşısında Dayanıklılık ve Kararlılık

2022 Düşük ve Orta Gelirli Ülkelerdeki Kadın Girişimcilerin Denetimi



# İçindekil

<b>Yönetici özeti</b> .....	<b>2</b>
<b>Giriş</b> .....	<b>4</b>
<b>Metodoloji</b> .....	<b>8</b>
<b>Bulgular</b> .....	<b>9</b>
<b>2022'de kadın girişimcileri ne motive etti?</b> .....	<b>9</b>
<b>Kadın Girişimcilerin 2022'de Karşılaştıkları Zorluklar</b> .....	<b>15</b>
COVID-19 pandemisinin devam eden etkileri.....	15
Küresel ekonomik zorluklar .....	17
Cinsiyete dayalı engeller .....	21
Yatırıma erişim fırsatları .....	25
Evdeki ücretsiz çalışma.....	29
<b>2022'de kadınların iş başarıları</b> .....	<b>32</b>
<b>Öneriler: Değişim için Kritik Eylemler</b> .....	<b>34</b>
<b>Sonuç</b> .....	<b>32</b>
<b>Ekler</b> .....	<b>43</b>

**Cherie Blair Kadın Vakfı** , düşük ve orta gelirli ülkelerdeki kadın girişimcilerin potansiyellerine ulaşmaları için onlarla birlikte çalışmaktadır. Ortaklarımızla birlikte girişimcilik alanındaki küresel cinsiyet farkını ortadan kaldırmaya ve kadın girişimcilerin başarılı olduğu bir gelecek yaratmaya kararlıyız.

[www.cherieblairfoundation.org](http://www.cherieblairfoundation.org)

@CherieBlairFndn

Ön kapak resmi: Brighter Spaces Interiors'ın kurucusu ve Vakıf mezunlarından Gill Ingosi, Kenya.

# Yönetim özeti

Düşük ve orta gelirli ülkelerdeki pek çok kadın girişimci için 2022'nin zor bir yıl olduğunu söylememiz okuyucular için şaşırtıcı olmayacaktır. Bu dönemde yaşanan ekonomik, siyasi, sosyal ve insani krizlerin bireysel ve kümülatif etkileri çok büyük olmuştur. Bu araştırma, Cherie Blair Kadın Vakfı'nın şu anda bu zorluklarla boğuşan kadınların bizzat ifade ettikleri görüşlerini paylaşmasına ve bunları birlikte nasıl aşabileceğimize dair fikirleri paylaşmasına olanak tanıyor.

- Katılımcıların **%78,4** 'ü COVID-19'un ekonomik etkisinin işlerini olumsuz etkilediğini, **%19,9** 'u ise gelir kaybı yaşadıklarını bildirmiştir. 'Daha iyisini inşa et' gündemlerine rağmen **her on kişiden yalnızca biri** (%10,3) devlet desteği almıştır.
- Kadınların **%89** 'u bize hayat pahalılığı krizinin ve yüksek enflasyonun işlerini olumsuz etkilediğini söyledi.

Bu zorlukların yanı sıra, düşük ve orta gelirli ülkelerdeki kadın girişimciler, toplumsal cinsiyet kalıp yargıları ve zararlı sosyal normlar tarafından baskı altında tutulmaya devam etmektedir. Ayrıca, geleneksel rol ve sorumlulukların daha da kökleşmesi, kadınları daha fazla zamanının azaltması anlamına gelmektedir.

- Kadın girişimcilerin **neredeyse yarısı** (%49) ayrımcılıkla karşılaştıklarını bildirmiş ve katılımcıların dörtte birinden fazlası (%26,1) kadın oldukları için ciddiye alınmadıklarını veya iyi girişimciler olarak görülmediklerini belirtmiştir.
- Katılımcıların **yarısı** (%49) pandeminin başlangıcından bu yana evdeki ücretsiz çalışma işlerinin arttığını bildirmiştir. Katılımcıların **%41** 'i günde dört saat veya daha fazla ücretsiz çalışma yapmaktadır. Evdeki ücretsiz çalışmanın kadın girişimciler üzerindeki etkisi çok belirgin. Katılımcıların **%19**'u bunun iş performansını zayıflattığını veya işlerinin büyümesini sınırladığını bildirdi.

Rapor ayrıca finansmana erişimin kadın girişimcilerin karşılaştığı en büyük zorluk olmaya devam ettiğini ortaya koyuyor. Bulgularımız, kadın girişimcilerin finansmana erişim konusunda sahip oldukları sınırlı fırsatları yansıtmakla birlikte, bu engellerin cinsiyete dayalı boyutlarını da vurgulamaktadır.

- Katılımcıların **neredeyse yarısı** (%44,3) resmi yatırım fırsatlarına eşit erişime sahip olmadıklarını düşünmektedir. Katılımcıların **üçte ikisinden fazlası** (%67,7) işlerine bir miktar finansal yatırım yaptıklarını belirtirken, bu kadınların **%58,7** 'si bu yatırımı kendi tasarruflarından veya varlıklarını satarak yapmıştır.

Çok daha az sayıda kadın, yaklaşık **%38,9** civarında, bir banka veya özel sermaye şirketi gibi 'resmi' bir finansal hizmet sağlayıcısı aracılığıyla finansman almıştır.

Yine de, bu zorlu zemine rağmen bu rapor, iş yapmaya hazır olan son derece yetenekli, motive ve tutkulu girişimcilerin hikayesini anlatmaktadır.

Katılımcıların **%83** 'ü işletmelerinin geleceği konusunda iyimser hissettiklerini bildirmiştir. Kadınların çoğu, kendilerine duydukları derin inanç, umut ve işlerine duydukları tutku gibi 'içsel' nedenlerden dolayı iyimser hissettiklerini belirtmiştir. Motivasyonları, ailelerinin ve toplumlarının gelecekteki refahıyla derinden bağlantılıdır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgulardan ve kadın girişimcilerin seslerinden yola çıkarak, küresel toplumu dünya genelinde kadın girişimciler için daha adil ve kapsayıcı iş ortamları yaratmak için bizimle birlikte çalışmaya çağırıyoruz. Lütfen bize katılın:

- **Yüksek kalitede, kadın merkezli ve yerel olarak verilen, beceri eğitimleri sunmak:** Böylece kadın girişimciler işlerini kurmak ve büyütmek için ihtiyaç duydukları desteğe ihtiyaç duydukları anda ve kendilerine uygun bir şekilde erişebilirler.
- **Destekleyici bir politika ortamı yaratmak:** Karşılaştıkları sistemik zorlukları ve pandeminin, hayat pahalılığı krizinin ve yüksek enflasyonun, kadınlar tarafından yönetilen işletmeler üzerindeki orantısız etkisini kabul ederek, COVID-19 ve ekonomik toparlanma politikalarının bir parçası olarak kadın girişimcilere ve onların ihtiyaçlarına öncelik vermek.
- **Finansmana ve piyasalara erişimi artırmak:** Özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerdeki kadın girişimciler için daha uygun ve kapsayıcı yatırım, finansman ve tedarik seçenekleri tasarlamak ve uygulamak.
- **Görünürlüğü artırmak:** Başarılı kadın girişimcileri ve onların ekonomiye, kalkınmaya ve bireylerin ve toplumların daha geniş refahına katkılarını sergileyerek ve kutlayarak kadın girişimcileri daha görünür hale getirmek.
- **Efsane avcılığını desteklemek:** Kampanyalar ve iletişimler yoluyla, kadınlar ve erkekler için kabul edilen sosyal roller ve geleneksel işbölümü ile ilgili toplumsal cinsiyet kalıp yargılarına veya zararlı sosyal normlara meydan okumak.
- Toplumsal cinsiyet dönüştürücü politikalar ve uygulamaların yanı sıra daha kapsayıcı evrensel sosyal korumalar yoluyla evdeki **ücretsiz çalışmanın tanınması, azaltılması ve yeniden dağıtılması.**
- **Kadına ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddete karşı güvenlik ve koruma sağlamak:** Kadın girişimcilerin işte ve evde güvende olmaları için ilgili politikaların ve korumaların etkin olduğunu

Günümüze baktığımızda, kadın girişimcilere yönelik yatırım yapmak için daha uygun ya da daha önemli bir zaman olamaz. Kadınlar dünyayı hepimiz için daha iyiye doğru değiştirme gücüne sahipler. Bunun için yapılması

# Giriş

Kadınların ekonomik eşitliğine giden yol hala kayalık bir yoldur. Bu yıl, yolumuza daha da fazla engel çıktı. COVID-19 salgını, iklim acil durumu, yıkıcı çatışmalar, rekor düzeyde insanların zorla yerinden edilme ve yüksek enflasyon gibi küresel krizler, kapsamlı toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik ilerlemenin gerilemesine katkıda bulunmuştur. Mevcut ilerleme hızıyla kadınların ekonomik eşitliğe kavuşması için 151 yıl gibi şaşırtıcı bir süre geçmesi gerekecektir <sup>1</sup>.

Bu felaketler ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik ilerlemenin duraksaması, düşük ve orta gelirli ülkelerde kadınların iş kurma, yürütme ve büyütme becerileri üzerinde önemli etkilere sahiptir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), dünyadaki her 10 işletmeden sekizinin kayıt dışı ekonomide faaliyet gösterdiğini ve düşük ve orta gelirli ülkelerde kadınların kayıt dışılığa ve bundan kaynaklanan ekonomik risklere daha fazla maruz kaldığını bildirmektedir <sup>2</sup>. Bununla birlikte, düşük ve orta gelirli ülkelere elde edilen veriler, kadın girişimciliğinin ölçeğini ve potansiyelini göstermektedir: Kadınların %17'si girişimcidir ve %35'i de girişimci olmayı istemektedir<sup>3</sup>.

Son birkaç yıl kadın girişimciliğini çoğunlukla olumsuz etkilemiş olsa da bazı olumlu adımlar da atılmıştır. 2020'den bu yana 23 ülke kadınların yasal statüsünü güçlendirmek için yasalar çıkarmıştır <sup>4</sup>. Evdeki ücretsiz çalışma işinin cinsiyete dayalı bölünmesine küresel olarak biraz daha fazla odaklanılmış ve COVID-19'un kadınlar üzerindeki etkisini gösteren çok sayıda araştırma ve analiz yapılmıştır. Ayrıca, kadın ittifakları ve hareketleri, büyük ölçüde yetersiz finanse edilmelerine rağmen - kalkınma yardımlarının ve vakıf hibelerinin %99'u hala doğrudan kadın haklarına ve feminist örgütlere ulaşmamaktadır<sup>5</sup> - kadınların ekonomik olarak güçlenmesinin önündeki kritik engellerin giderilmesi için çalışmaya devam etmekte ve bu yönde bazı önemli zaferler elde etmektedir.

Bu rapor, 2022 yılında kadın girişimcilerin karşılaştığı zorluklar, motivasyonlar ve fırsatlar hakkında yeni kanıtlar ve analizler sunmayı amaçlamaktadır. Kadın girişimcilerin seslerini küresel sahnede paylaşmaları için bir platform oluşturarak, girişimcilik içinde ve çevresinde devam eden cinsiyete dayalı engellerin ele alınmasına yönelik potansiyel çözümleri ve önerileri paylaşmaktadır.

<sup>1</sup> Dünya Ekonomik Forumu (2022) 'Küresel Cinsiyet Farkı Raporu 2022'

<sup>2</sup> Uluslararası Çalışma Örgütü (2021) 'Kayıt dışı ekonomiden kayıtlı ekonomiye geçiş - Değişim Teorisi'

<sup>3</sup> We-Fi (2022) 'Gelişmekte Olan Ülkelerde Kadın Girişimcilerin Desteklenmesi: Ne İşe Yarıyor? Kanıt tabanının incelenmesi ve We-Fi'nin değişim teorisi'.

<sup>4</sup> Dünya Bankası Grubu (2022) 'Kadınlar, İş Dünyası ve Hukuk 2022'.

<sup>5</sup> Kalkınmada Kadın Hakları Derneği (2021) 'Feminist Örgütlenme İçin Para Nerede? Veri Anlık Görüntüleri ve Eylem Çağrısı'.

<sup>6</sup> Kadın girişimcilerin alıntılarını 'daha iyi' İngilizce olarak okunacak şekilde düzenlemek yerine kasıtlı olarak kelimesi kelimesine ve biçimsel olarak aynen koruduk. Bu, anketimize yanıt veren kadınlara duyduğumuz saygıdan ötürü, seslerini Batılaştırmamak ya da cilalamamak içindir.

Bu raporun, küresel politika gündemlerini şekillendirmek ve bilgilendirmek için bir araç olarak hizmet etmesini ve kadın girişimciliğinin ve ekonomik adalet veya eşitliğin teşvik edilmesi için kolektif eylemi katalize etmesini amaçlıyoruz.

## COVID-19 salgınının kadın girişimciliği üzerindeki devam eden etkileri

COVID-19 salgını, dünya genelinde mevcut toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini yoğunlaştırmış ve daha da kökleştirmiştir. Diğer büyük küresel ekonomik krizler gibi, pandeminin ardından gelen ekonomik gerileme de kadınları orantısız bir şekilde etkilemiştir <sup>7</sup>.

Cherie Blair Kadın Vakfı'nın 2021 araştırması, anketimize yanıt veren kadın girişimcilerin çoğunun (%83,3) COVID-19'un işleri üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu belirttiğini göstermiştir. Her on kişiden yaklaşık dördü (%38,5) COVID-19 salgını nedeniyle işletmelerinin kapanmak zorunda kalabileceğini belirtmiştir <sup>8</sup>. Bu eğilim küresel verilere de yansıyor. Bu verilere göre genel girişimcilik niyetinin 2019'da %19,1 iken 2021'de %16,7'ye düştüğünü ve en keskin düşüşün düşük gelirli ülkelerde olduğunu öne sürüyor <sup>9</sup>.

Bu salgın, kadınların ekonomik eşitliğinin önündeki en önemli engellerden biri olan evdeki ücretsiz çalışmanın dengesiz dağılımını pekiştirmiştir. Evdeki ücretsiz çalışma sorumlulukları, çalışma çağındaki kadınların işgücü dışında kalmalarının başlıca nedenidir <sup>10</sup>. Pandemi, kadınların ve kız çocuklarının evdeki ücretsiz çalışma işlerini %30-40 oranında artırmıştır <sup>11</sup>. Çok sayıda kadının evdeki çalışma gereksinimleri nedeniyle ücretli çalışmayı terk etmek zorunda kalması, kadınların ekonomik güçlenmesi üzerinde uzun süreli etkilere sahip olacaktır <sup>12</sup>.

Bu raporun 15. sayfasında, COVID-19 salgınının düşük ve orta gelirli ülkelerdeki kadın girişimciler üzerinde devam eden etkisine ilişkin daha fazla bilgi sunmaktadır. Raporumuz ayrıca, evdeki ücretsiz çalışmalarının kadın girişimciler üzerindeki etkisini araştırmakta ve 29. sayfada evdeki ücretsiz çalışma konusunda kadınlara yardımcı olabilecek müdahaleleri belirlemeye çalışmaktadır.

<sup>7</sup> Riberio, C (2020) "Pembe yakalı durgunluğu: Covid-19 krizi bir kadın neslini nasıl geriye götürebilir?", The Guardian.

<sup>8</sup> Cherie Blair Kadın Vakfı (2021) 'Kadın girişimciler: Pandemide ve sonrasında hayatta kalmak. Düşük ve orta gelirli ülkelerdeki kadın girişimcilerin yıllık denetimi'.

<sup>9</sup> GEM (Global Entrepreneurship Monitor) (2022) 'Küresel Girişimcilik Monitörü 2021/2022 Kadın Girişimcilik Raporu: Krizden Fırsata'.

<sup>10</sup> Grantham, K. & Somji, A (2022). Araştırma Makalesi 'Mikro ve küçük ölçekli kadın işletmeleri için çocuk bakımı çözümleri' Kadının Ekonomik Güçlendirilmesi Çalışma Grubu, İşletme Geliştirme Donör Komitesi.

<sup>11</sup> CDC Grubu (2020) 'COVID-19 ve Kadınların Ekonomik Olarak Güçlendirilmesi: Değişim için yatırım yapma şansı?'.

<sup>12</sup> BM Kadını (2020) 'Kimin Bakım Zamanı? COVID-19 Sırasında Ücretsiz çalışma ve Ev İçi Çalışma'.

## Olumsuz toplumsal cinsiyet kalıp yargılarıyla derinleşen sistemik engeller

Dünya genelinde, çalışma çağındaki 2,4 milyar kadın erkeklerle aynı ekonomik fırsatlara ve yasal haklara sahip değildir<sup>8</sup>. Kadınların girişimci olarak haklarını ve fırsatlarını baltalayan çok sayıda yapısal, yasal, ekonomik ve sektörel engel olmaya devam etmektedir. Erkek ve kadın işletme sahiplerinin yapabilecekleri arasında açık yasal farklılıklar bulunmaktadır: dünya genelinde 108 ekonomide kadınlar yasal olarak erkeklerle aynı şekilde işletme yönetememektedir<sup>13</sup>. Küresel Girişimcilik Monitörünün (GEM) de vurguladığı gibi, 'ulusal uzmanlar, çoğu ülkede kadın girişimciler için elverişli ortamı genellikle çok düşük seviyede değerlendirmektedir'<sup>14</sup>.

Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları, kadın girişimcilerin karşılaştığı yapısal engellerin sürdürülmesinde büyük bir rol oynamaya devam etmektedir; örneğin, yatırımcıların önyargıları nedeniyle kadınların işletme finansmanına eşit erişimi yoktur. 2021'deki araştırma raporumuz, kadın girişimcilerin %70'inin toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının girişimci olarak çalışmalarını olumsuz etkilediğini söylediğini göstermiştir<sup>15</sup>.

Bu rapor ayrıca düşük ve orta gelirli ülkelerdeki kadın girişimcilerin maruz kaldığı ayrımcılık türlerini de ortaya koymaktadır. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik, sokağa çıkma yasaklarıyla yoğunlaşan küresel bir şiddet salgını karşısında, kadın girişimcilerin de şiddetin çeşitli biçimlerine maruz kalması şaşırtıcı olmamalıdır. Bu rapor, girişimcilik bağlamında kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet deneyimlerinin yaygınlığı hakkında bazı şok edici ve önemli bulguları ortaya koymaktadır.

## Kadın girişimcileri etkileyen makroekonomik faktörler

Dünya Ekonomik Forumu'na göre, "2008 Küresel Mali Krizini takip eden on yıllık kemer sıkma dönemi, sosyal altyapının çekirdeğini oluşturan sektörleri kısıtlamış ve pandemi sırasında ailelerin ve birincil bakıcıların - genellikle kadınların - durumlarını etkilemiştir. Jeopolitik çatışmalar ve iklim değişikliği kadınları orantısız bir şekilde etkilemektedir. Ayrıca, kadınlar daha düşük seviyelerde gelir kazanmaya ve biriktirmeye devam ettiğinden, mevcut hayat pahalılığı krizinin derinleşmesi de kadınları erkeklerden daha fazla etkileyecektir."<sup>16</sup>

Dünyanın dört bir yanındaki işletmeler zorlu dış ortamlarda faaliyet gösteriyor. Enflasyonun yükselmesiyle emtia fiyatları arttı, küresel tedarik zincirlerindeki parçalanmalar sonucunda mal kıtlığı yaygınlaştı ve enerjinin yükselen maliyeti eskide kullanılan sürdürülebilir iş modellerini hayata geçirdi.

<sup>13</sup> Dünya Bankası Grubu (2022) 'Kadınlar, İş Dünyası ve Hukuk 2022'.

<sup>14</sup> GEM (Global Entrepreneurship Monitor) (2022) 'Küresel Girişimcilik Monitörünün 2021/2022 Kadın Girişimcilik Raporu: Krizden Fırsata'.

<sup>15</sup> Cherie Blair Kadın Vakfı (2021) 'Toplumsal Cinsiyet Kalıp Yargıları ve Kadın Girişimcileri Üzerindeki Etkileri'.

<sup>16</sup> Dünya Ekonomik Forumu (2022) 'Küresel Cinsiyet Farkı Raporu 2022'

Dahası, bu makro ekonomik faktörlerin yol açtığı 'hayat pahalılığı krizleri' ve bunların artan gıda ve yakıt maliyetleri gibi etkileri, son derece zararlı etkilerle yaygınlaşmaktadır. Düşük ve orta gelirli ülkelerdeki kadın girişimcilerin yaşamları ve işletmeleri bu zorluklardan ciddi şekilde etkilenmektedir ve bu spesifik etkilerin daha iyi anlaşılması hayati önem taşımaktadır. Bu raporun 17. sayfasında bu konulara gerektiği gibi ışık tutuyoruz.

## Kadın girişimcilerin başarma azmi

Çeşitli zorluklara rağmen, düşük ve orta gelirli ülkelerdeki kadın girişimciler, işlerini kurma ve ilerletme konusunda direnç ve azim göstermeye devam etmektedir. GEM'in yakın zamanda yaptığı bir araştırmaya göre, düşük gelirli ülkelerdeki kadınlar, yüksek gelirli ülkelerdeki kadınlara kıyasla iki kat daha fazla yeni iş kurma niyeti bildirmektedir.<sup>17</sup>

“Hayalim, dünyanın dört bir yanından kadınların gelip ziyaret edebilecekleri, konaklayabilecekleri, yemek yapabilecekleri ve ürünlerini, hatta yaratıcılıklarını satabilecekleri bir alana/eve sahip olmaktır. Her kadının kendi hikayesini paylaşabileceği ve işini iyi yapabileceği bir platform.”

Raporumuzun 9. sayfasında kadın girişimcilerin dünyayı değiştirme potansiyeli vurgulanmakta. Burada, ankete katılanlar kendilerini başarılı olmaya neyin motive ettiği ve 2022'de bu başarıların neler olduğu konusunda görüşlerini paylaşmaktadır. Bu, kadın girişimcilerin ailelerinin ve topluluklarının refahına katkıda bulunmanın birçok yolunu göstermektedir. Bu örnekler, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ile kadın girişimciliği arasındaki ilişkide güçlü bir karşılıklı ilişkiye işaret etmektedir. Kadın girişimciler başarılı olduklarında, çevrelerindeki kişiler ve daha geniş bir dünya üzerinde inanılmaz bir dalgalanma etkisi yaratırlar.

<sup>17</sup> GEM (Global Entrepreneurship Monitor) (2022) 'Küresel Girişimcilik Monitörü 2021/2022 Kadın Girişimcilik Raporu: Krizden Fırsata'.



# Metodoloji

## Ve 2022 Denetiminin Kadınları

Bu rapor için veri toplama işlemi Kasım ve Aralık 2022'de tanıtılan bir SurveyMonkey anketi aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Anket İngilizce olarak hazırlanmış ve Cherie Blair Kadın Vakfı'nın cömert desteği ve Vakfın kendi iletişim kanalları aracılığıyla düşük ve orta gelirli ülkelerdeki kadın girişimcilere dağıtılmıştır.

Bu anket, dünya genelinde 78 düşük ve orta gelirli ülkeden 718 kadın girişimcinin yanıtlarına dayanmaktadır. Örneklemin küçük olması, bulguların yalnızca bazı düşük ve orta gelirli ülkelerdeki kadın girişimcilerin deneyimlerinin bir göstergesi olduğu anlamına gelmektedir: bu nedenle tüm düşük ve orta gelirli ülkelerdeki tüm kadın girişimcilerle ilgili genel sonuçlar çıkarmak mümkün değildir.

Ayrıca, bu araştırmada deneyimleri ele alınan pek çok kadının da Vakıfla temas kurmuş ve Vakıf tarafından desteklenmiş olması muhtemeldir. Bu nedenle, işletmeleri daha dirençli, sürdürülebilir ve kazançlı bir konumda olabilir, daha fazla çalışana sahip olabilir ve dünya çapındaki kadın girişimciler için tipik olandan daha resmi, daha büyük işler yürütebilirler. Ayrıca, anketin yalnızca çevrimiçi ve İngilizce olarak sunulması örneklemini sınırlandırmıştır.

Rapor ayrıca, özellikle kadınların girişimcilikte karşılaştıkları temel zorluklarla ilgili bir soruyla ilgili olarak, Vakfın 2022 program katılımcılarından elde ettiği İzleme, Değerlendirme ve Öğrenme (MEL) verilerine dayanmaktadır.

Metodoloji hakkında daha fazla bilgi ve ankete yanıt veren kadın girişimcilerin profillerine ilişkin kapsamlı bilgi için lütfen 43. sayfadaki ek 1'e bakınız.

# Bulgular

## 2022'de kadın girişimcileri ne motive etti?

Kadın girişimcilerin çoğunun ailelerinin, toplumlarının ve daha geniş müşteri gruplarının yaşamlarını iyileştirme arzusuyla motive oldukları büyük ölçüde kabul edilmektedir. Araştırmamız ayrıca kadınların motivasyonlarının sosyal ve etik temelli olduğunun altını çizmektedir. Kadın girişimcilere girişimci olmak için temel motivasyonlarını sorduğumuz bir soruya verilen en popüler yanıtlar, kendilerinin ve çevrelerindeki insanların yaşamlarını iyileştirme arzusundan kaynaklanıyordu.

# 19%

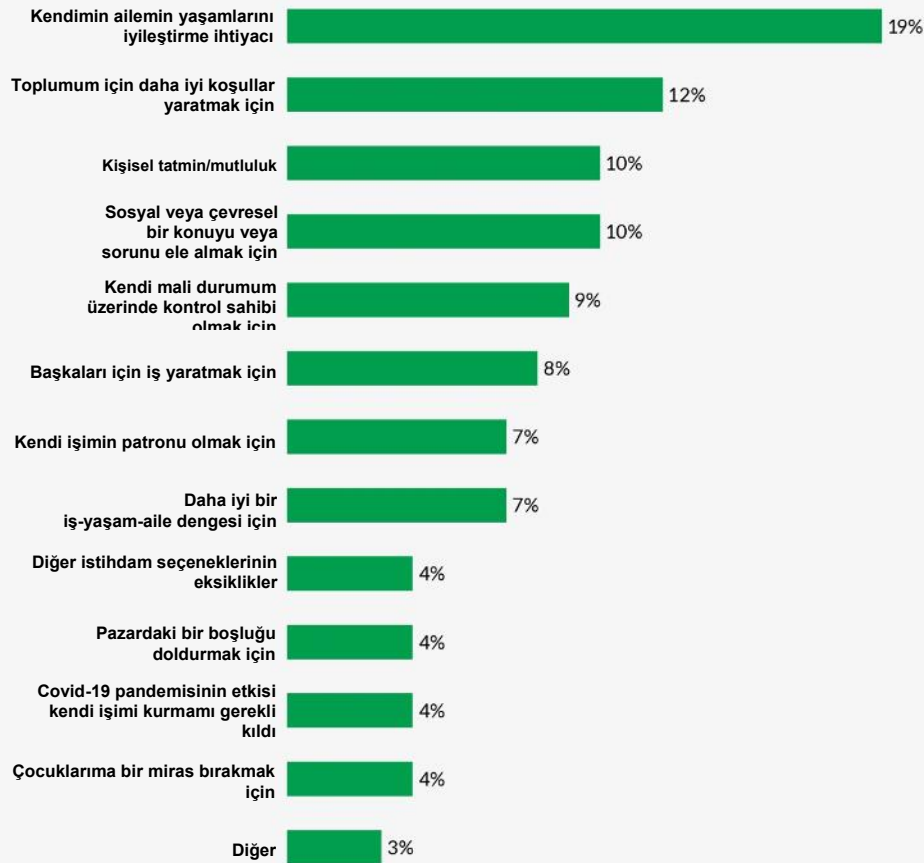
Katılımcıların %19'u birincil motivasyonlarının kendilerinin veya ailelerinin yaşamlarını iyileştirmek olduğunu belirtmiştir

Aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere, katılımcıların yaklaşık beşte biri (%19) birincil motivasyonlarının kendilerinin veya ailelerinin yaşamlarını iyileştirmek olduğunu belirtmiştir<sup>18</sup>. Her on kişiden birinden fazlası (%12) temel motivasyonlarının toplumları için daha iyi koşullar yaratmak olduğunu söylemiştir. Kişisel tatmin ve sosyal ya da çevresel bir sorunu ele alma arzusu da her 10 katılımcıdan biri (%10) için temel motivasyon unsurlarıdır. Daha az sayıda katılımcı ise kendi mali durumları üzerinde kontrol sahibi olmanın (%9), iş yaratmanın (%8), kendi işinin patronu olmanın (%7) ve daha iyi bir iş-yaşam dengesine sahip olmanın (%7) birincil motivasyon unsurları olduğunu belirtmiştir.

<sup>18</sup> Bu sonuç 'Lütfen bize girişimci olmak için temel motivasyonunuzu söyleyin' sorusuna verilen 718 yanıtı dayanmaktadır.

Katılımcıların sadece % 4 'ü, diğer istihdam fırsatlarının eksikliğinin girişimcilikteki temel motivasyonları olduğunu belirtmiştir. Bu da ankete katılan kadın girişimcilerin çoğunun, başka işgücü seçenekleri olmadığı için girişimciliği seçen 'zorunlu' girişimciler olmadığı anlamına gelmektedir.

### Lütfen bize girişimci olmak için temel motivasyonunuzu anlatın.



Bu yılın temel motivasyonlara ilişkin bulguları, Cherie Blair Kadın Vakfı'nın 2021 yılında yayınladığı önceki araştırmayla uyumludur. Önceki araştırmada da kadın girişimciler için en popüler motivasyonların toplumlarında bir fark yaratmak (katılımcıların %43,8'i bunu ilk üç motivasyonlarından biri olarak seçmiştir) ve kişisel tatmin (katılımcıların %41,3'ü bunu ilk üç motivasyonlarından biri olarak seçmiştir) olduğu ortaya çıkmıştır.

Veriler kadınların çalıştıkları sektöre göre ayrıştırıldığında motivasyon faktörlerinde bazı ilginç farklı bulgular ortaya çıkmaktadır. Örneğin, güzellik sektöründe çalışan katılımcılara bakıldığında, katılımcıların %21'i birincil motivasyonlarının kendi mali durumları üzerinde kontrol sahibi olmak olduğunu belirtmiş ve katılımcıların %21'i bunu temel motivasyon kaynağı olarak seçmiştir (genel ortalama olan %9'a kıyasla).

Eğitim sektöründen gelen yanıtlara bakıldığında, katılımcıları motive eden en yaygın faktörlerin kişisel tatmin (%16) ve toplumları için daha iyi koşullar yaratmak (%15) olduğu görülmektedir. Kişisel tatmin, tarım sektöründe çalışanlar için önemli bir motivasyon kaynağı olarak çok düşük bir oranda (%5) kalmıştır.

Temel motivasyon faktörlerine ilişkin veriler ülkelere göre ayrıştırıldığında bazı ilginç farklılıklar daha ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Nijerya'daki katılımcıların yanıtlarına bakıldığında, en popüler motive edici faktörün sosyal veya çevresel bir sorunu ele almak olduğu (%20), daha az sayıda katılımcının ise kendi yaşamlarını veya ailelerinin yaşamlarını iyileştirme (%15) veya toplumları için daha iyi koşullar yaratma (%12) ihtiyacından bahsettiği görülmektedir.

Guyana'da ise katılımcıların üçte birinden fazlası (%34) temel motivasyon kaynağı olarak kendi yaşamlarını veya ailelerinin yaşamlarını iyileştirme ihtiyacını göstermiştir.

Bu farklılıklar, bu farklı ülkelerde kadınların ekonomik olarak güçlenmesini etkileyen yerel ekonomik, sosyal ve kültürel bağlamlardan kaynaklanıyor olabilir ve düşük ve orta gelirli ülkelerdeki kadın girişimcilerin çok heterojen bir grup oluşturduğu gerçeğinin altını çizmektedir. Gerektiğinde ilgili desteğin sağlanabilmesini sağlamak için, farklı bağlamlarda ve farklı ölçeklerdeki işletmelerde faaliyet gösteren kadın girişimcilerin farklı itici güçlerini anlamak için daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir.

## Kadın girişimciler işletmelerinin geleceği konusunda iyimserliğini koruyor

Araştırmamızın en olumlu bulgularından biri de kadın girişimcilerin geleceğe dair iyimserliklerini korumalarıdır. Zorlu bir ekonomik ve dış ortama rağmen, %83'ü işletmelerinin geleceği konusunda iyimser hissettiğini ve sadece %4'ü iyimser hissetmediğini bildirmiştir <sup>19</sup>.

# 83%

Katılımcıların %83'ü işletmelerinin geleceği konusunda iyimser hissettiklerini belirtmiştir

Bu durum, büyük bir kararlılığa, azme ve dirence sahip oldukları görülen kadın girişimcilerle çalışma deneyimimizle de örtüşmektedir.

<sup>19</sup> Bu sonuç "İşletmenizin geleceği hakkında iyimser hissediyor musunuz?" sorusuna verilen 718

İşlerini kurmak ve yürütmek için genellikle büyük engelleri (ilerleyen bölümlerde daha ayrıntılı olarak ele alındığı üzere) aşmak zorunda kalmışlardır. İşletmelerini açık tutabilmeleri, genellikle güçlü bir iyimserlik duygusuyla karakterize edilen büyük bir girişimcilik ruhu gerektirmektedir.

Ayrıca katılımcılardan işletmelerinin geleceği konusunda neden iyimser olduklarını ya da olmadıklarını belirtmelerini istedik. Yanıtlar geniş bir yelpazeye yayılmakla birlikte, yanıtlar arasında bazı ortak temalar bulunmaktadır<sup>20</sup>. Bunlar analiz edilmiş ve aşağıda sunulmuştur.

İyimserlik için bildirilen en yaygın nedenler: <sup>21</sup>



Kadınların işleriyle ilgili iyimserliklerini artıran ve daha az yaygın olan diğer temalar ise finansal yatırımlara veya eğitim fırsatlarına erişim, dini inançları, iyi iş ortaklarına ve/veya personele sahip olmaları, iyi bir ağa sahip olmaları ve sadık bir müşteri tabanına sahip olmalarıdır.

<sup>20</sup> Gelecekleri konusunda iyimser hissetmediklerini bildiren 27 kadının yanı sıra, gelecekleri konusunda iyimser hissettiklerini bildirenler arasında 13 katılımcı da, işletmelerinin geleceğine ilişkin hissettikleri olumsuz duygulara atıfta bulunmuştur. Bu katılımcıların yorumları, kadın girişimcilerin işletmelerinin geleceği konusunda iyimser hissetmemelerine ilişkin temaların analizine dahil edilecektir.

<sup>21</sup> 596 yanıtı göre...

## Kadın girişimcilerin iyimserlik nedenleri

“ İyimserim çünkü ekonomik kalkınma için önemli bir hizmet sunuyoruz. Küresel çapta yeni nesil girişimcilerin yetişmesine yardımcı oluyor ve daha fazla insanın aşırı yoksulluktan kurtulmasını, kayıt dışı işletmelerin kayıtlı işletmelere dönüşmesini, KOBİ'lerin işlerini büyütmek için finansal hizmetlere ve dijital çözümlere erişebilmesini sağlama yolunda ilerliyoruz.

Nijerya'dan bir kadın girişimci

”

“ İyimserim çünkü işim bir fark yaratıyor ve hayatları değiştiriyor. Daha fazla işsiz kadına ulaşabilmek ve onları geri dönüştürülmüş malzeme eğitimi konusunda eğitebilmek için devlet fonuna erişmeyi umuyorum.

Güney Afrika'dan bir kadın girişimci

”

“ Onların hayallerini gerçeğe dönüştürebilecek doğru zihniyete, esnekliğe, becerilere ve ekibe sahip olduğuma inanıyorum.

Pakistan'dan bir kadın girişimci

”

Finansmana erişim eksikliğinin yanı sıra, işletmelerinin geleceği konusunda iyimser hissetmediklerini bildiren kadınların en yaygın nedenleri olumsuz ekonomik koşullar ve zorlu piyasa koşulları veya düşük taleptir.

“ Özellikle gelir idaresinin girişimleri engelleyen katı yasaları. Ayrıca, uymak zorunda olduğum birden fazla otorite var; neden uyumlaştırılmıyor çünkü sınırlı insan kaynakları nedeniyle kişi her şeye hakim olamıyor.  
Tanzanya'dan bir kadın girişimci ”

“ COVID-19 salgını işimi durdurdu. Birçok müşterimi kaybettim.  
Papua Yeni Gine'den bir kadın girişimci ”

“ Enflasyon her şeyi yiyip bitirdiği için ayakta kalmak çok zor.  
Nijeryalı bir kadın girişimci ”

# Kadın Girişimcilerin 2022'de Karşılaştıkları Zorluklar

Araştırmamızda, 2022 yılında kadın girişimcilerin hak ve fırsatlarının önünde cinsel tacizden enflasyona ve evdeki çalışmanın adaletsiz dağılımına kadar önemli zorluklar olduğunu görmeye devam ediyoruz. Aşağıdaki bölümlerde aşağıdaki hususlara ilişkin bulgular ele

- COVID-19 pandemisi.
- Enflasyon, enerji fiyatları ve hayat pahalılığı gibi küresel ekonomik zorluklar.
- Ayrımcılık da dahil olmak üzere cinsiyete dayalı engeller.
- Finansmana erişim.
- Evdeki ücretsiz çalışma.

## COVID-19 pandemisinin devam eden etkileri

Kadın girişimcilere COVID-19 salgınının ekonomik etkilerinin ya da seyahat kısıtlamaları ve sokağa çıkma yasakları gibi ilişkili zorlukların işlerini herhangi bir şekilde olumsuz etkileyip etkilemediğini sorduk.

# 78.4%

Katılımcıların %78,4'ü COVID-19'un ekonomik etkisinin işlerini olumsuz etkilediğini bildirmiştir

Katılımcıların çoğunluğu (%78,4) bu faktörlerin işletmelerini olumsuz etkilediğini bildirmiştir. Sadece %18,5'i bir etkisi olmadığını söylemiştir <sup>22</sup>.

Bu verilere sektörel olarak baktığımızda, karantina ve kısıtlamalardan etkilenme olasılığı daha yüksek olan sektörlerde faaliyet gösteren kadınların işletmeleri üzerinde olumsuz etkiler yaşama olasılığının daha yüksek olduğunu görüyoruz. Bu, bu alandaki daha geniş literatürü desteklemektedir.

<sup>22</sup> "COVID-19'un ekonomik etkisi veya seyahat kısıtlamaları ve sokağa çıkma yasakları gibi diğer pandemi etkileri işinizi herhangi bir şekilde olumsuz etkiledi mi?" sorusuna verilen 654 yanıt

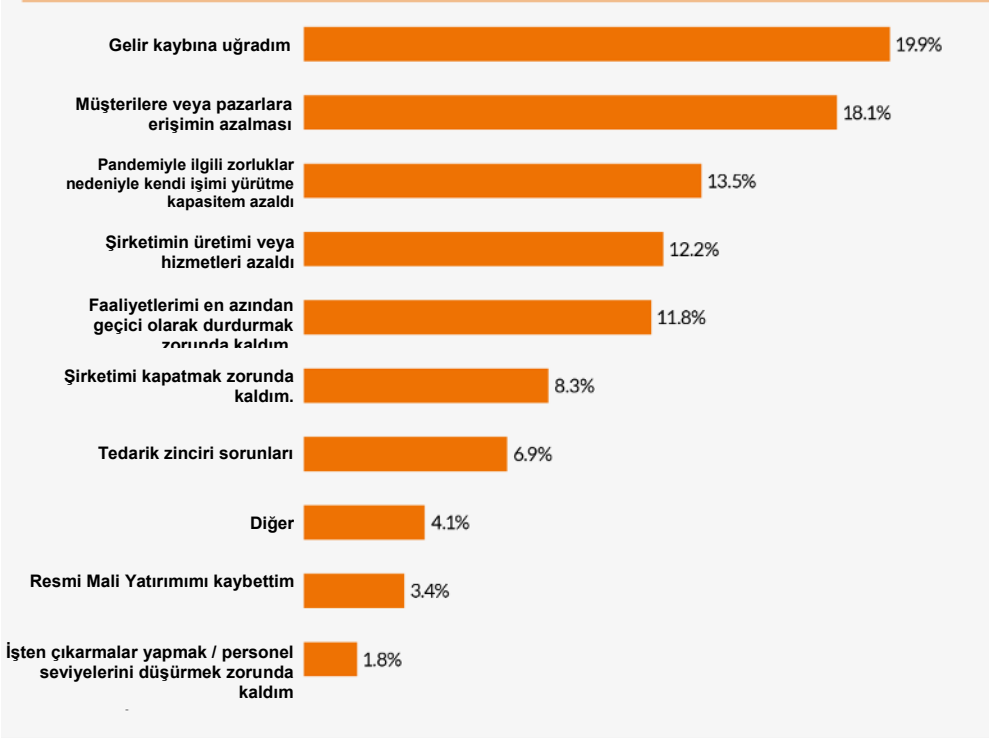


Örneğin, konaklama sektöründe faaliyet gösteren kadınların %85,7'si ve güzellik sektöründe faaliyet gösteren kadınların %85,2'si COVID-19'un işlerini olumsuz etkilediğini bildirmiştir. Ayrıca, tarım sektöründe (%84,2) ve eğitim sektöründe (%83,7) faaliyet gösteren katılımcıların yüksek bir oranı COVID-19'un olumsuz bir etkisi olduğunu bildirmiştir. Bu sektörler COVID-19'un olumsuz etkileriyle daha az ilişkilidir.

Gıda sektöründe (%70,9) ve profesyonel hizmetler sektöründe (%58,5) faaliyet gösteren daha az sayıda katılımcı COVID-19'un işletmeleri üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu bildirmiştir.

Aşağıdaki tablo, COVID-19 salgınının düşük ve orta gelirli ülkelerdeki kadın girişimciler üzerindeki olumsuz etkilerinin yaygınlığını ve niteliğini göstermektedir.

### Lütfen bize COVID-19 pandemisinin işinizi nasıl olumsuz etkilediğini anlatın



'Diğer' yanıtlar arasında kadınların işletmelerinin belirli şubelerini kapatmak zorunda kalmaları, tedarikçilerin anlaşmalardan caymaları, sektöre özgü personel sıkıntısı ve iş açısından kritik malzemelere erişim eksikliği gibi detaylar yer almaktadır.

Ayrıca katılımcılardan COVID-19 salgını sırasında karşılaştıkları zorlukları ele almak için herhangi bir devlet desteği alıp almadıklarını da sorduk <sup>23</sup>.

# 10.3%

Katılımcıların sadece %10,3'ü herhangi bir devlet desteği almıştır

Destek almayan katılımcıların %89,7'sinin tamamı COVID-19 salgınının işleri üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu bildirmiştir <sup>24</sup>.

Kadın girişimcilerin devlet desteğine en çok erişebildikleri sektörler arasında, katılımcıların % 23,3 'ünün desteğe erişebildiği imalat, katılımcıların % 21,4' ünün desteğe erişebildiği inşaat ve katılımcıların % 21,4 'ünün desteğe erişebildiği enerji sektörü yer almaktadır.

Bu endüstri alanlarının geleneksel olarak erkek egemen olan alanlar olması dikkat çekicidir.

Bu alanda yapılan daha geniş çaplı araştırmalar, kadın işletmelerinin genellikle gayri resmi nitelikte olmasının mali desteğin önünde bir engel teşkil ettiğine işaret etmektedir. Birçok kadın, resmi bir işletme olarak faaliyet göstermedikleri için mikro, küçük ve orta ölçekli işletmeler (MKOBİ'ler) için herhangi bir resmi mali desteğe veya diğer sosyal korumalara erişemeyebilir ve bu nedenle kriz boyunca işletmelere yardımcı olmak için tasarlanmış hükümet programlarına hak kazanma olasılıkları daha düşüktür <sup>25</sup>.

## Küresel ekonomik zorluklar

Mevcut küresel ekonomik kriz ışığında, hayat pahalılığı krizinin ve yükselen enflasyonun kadın girişimciler üzerindeki potansiyel etkilerini anlamının önemini kabul ettik.

<sup>23</sup> Burada, dünya genelinde KOBİ'lere yönelik devlet mali desteğine erişimde ve bu desteğin miktarında farklılıklar olduğunu belirtmek önemlidir.

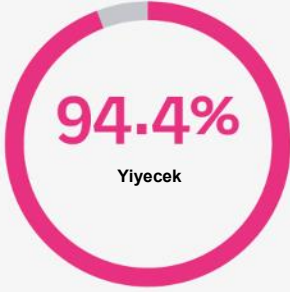
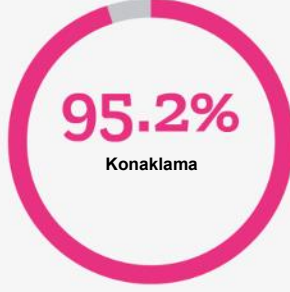
<sup>24</sup> "Şirketiniz COVID-19 salgını sırasında karşılaştığı zorlukların üstesinden gelmek için herhangi bir devlet desteğine erişti mi?" sorusuna verilen 506 yanıtı dayanmaktadır.

<sup>25</sup> Fleming, S. (2021) 'COVID-19'un kayıt dışı çalışanları nasıl etkilediği', Dünya Ekonomik Forumu.

# 89%

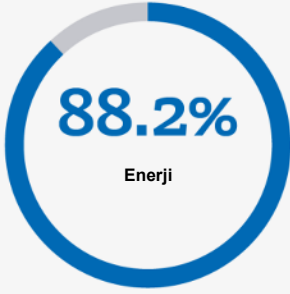
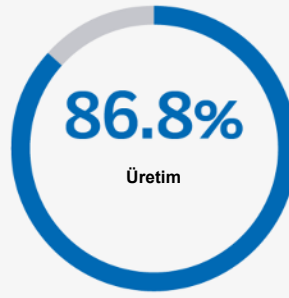
Katılımcıların %89'u hayat pahalılığı krizinin ve yüksek enflasyonun işlerini olumsuz etkilediğini belirtmiştir

Yüksek enflasyon ve hayat pahalılığı krizinin olumsuz etkilerini bildiren kadınların oranının (ortalama %89'un üzerinde) en yüksek olduğu sektörler



Veriler <sup>26</sup>kadın girişimcilerin çalkantılı ekonomik ortamın olumsuz etkilerini yaşama ihtimalinin daha yüksek olduğu bazı sektörler olduğunu göstermektedir. Bu sektörlerin büyük ölçüde konaklama, perakende ve güzellik gibi geleneksel olarak 'kadınsılaştırılmış' sektörlerle ilişkili olduğu görülmektedir. Öte yandan, geleneksel olarak erkeklerin yönettiği sektörlerde ekonomik şoklardan olumsuz etkilenen kadınların oranının biraz daha düşük olduğu görülmektedir.

Yüksek enflasyon ve hayat pahalılığı krizinin olumsuz etkilerini bildiren kadınların oranının (ortalama %89'un üzerinde) en yüksek olduğu sektörler



“ Ayrıca ülkemizde forex [döviz] sıkıntısı yaşıyoruz ve tıbbi ekipmanı dış kaynaklardan temin etmek çok zor hale geliyor. Bu, müşterilerimize sunulan bakım hizmetini etkilemektedir. ”  
Malawi'den bir kadın girişimci

<sup>26</sup> Bu analize yalnızca 20 veya daha fazla anket katılımcısı tarafından temsil edilen sektörleri dahil ediyoruz.

## Ekonomik krizin kesişen etkileri

Artan yaşam maliyetleri ve yüksek enflasyondan etkilenen katılımcılardan bunun işletmeleri için ne anlama geldiğini anlatmalarını istedik. Aşağıdaki grafik yanıtlardaki ortak temaları

### Anahtar kelimeleri kullanma sayısı



Zorlu ekonomik ortamın etkilerinin tedarik zincirlerine erişim eksikliği, müşteri harcamalarındaki azalmalar, döviz kurlarındaki zorluklar ve zorunlu olmayan ürünlere yönelik talepteki düşüş gibi çok sayıda ve birbiriyle bağlantılı olduğunu tespit ettik. Katılımcıların çoğunun cevapları çeşitli etkileri kapsamakta olup, genellikle ilk anlık etki diğer çeşitli zincirleme etkilere yol açmaktadır. Yanıtlarında ortaya çıkan en yaygın temalar, iş yapmanın artan maliyetleri, parasal etkiler ve işlerine olan talep üzerindeki etkiydi.

## Cinsiyete dayalı engeller: ayrımcılığın doğası ve yaygınlığı

# 49%

Katılımcıların %49'u bir girişimci olarak kadın olmaları nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldıklarını belirtmiştir

Bu endişe verici veriler, kadınların karşı karşıya kaldıklarını bildirdikleri ayrımcılık ve önyargıların tanınması ve aktif bir şekilde ele alınmasının kritik bir ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Bu engellere meydan okumadan, kadınlar işlerini kurmak ve yürütmek için ihtiyaç duydukları eşit şartlara asla sahip olamayacaklardır.

“Kadınların toplumda ve iş ekosisteminde hala büyük bir kabul görmeye ihtiyacı var.

Hindistan'dan bir kadın girişimci

Daha az sayıda kadın (%42,2) bu tür bir cinsiyet ayrımcılığıyla karşılaşmadığını bildirmiştir<sup>27</sup>. Ayrımcılığa maruz kalmadığını bildiren kadınların sayısının görece yüksek olması..

<sup>27</sup> "Kadın olmanız nedeniyle bir girişimci olarak hiç ayrımcılıkla karşılaştınız mı?" sorusuna verilen 678 yanıtı dayanmaktadır.

Bu durum toplumsal cinsiyet kalıp yargılarından ve kadınların maruz kalabileceği gündelik ayrımcılık türlerini normalleştiren sosyal normlardan etkilenmektedir.

Bu rapor için katılımcılardan girişimcilik alanında kadın olmaları nedeniyle karşılaştıkları ayrımcılıkları anlatmalarını istedik. Yanıtlar, bu grup arasında ayrımcılığın doğasına ilişkin çok kasvetli bir tablo çizmektedir. Bu yeni bulgulardan bazıları, kadınların finansmana erişim konusunda ayrımcılığa uğradıklarını hissetmeleri ve müşterilerin önyargılarıyla ilgili önceki araştırmaları desteklerken, bazı bulgular da kadın girişimcilerin karşı karşıya kaldığı cinsiyete dayalı şiddet ve istismarın yaygınlığı gibi önemli yeni oldular vurgulamaktadır.

# 26.1%

Katılımcıların %26,1'i kadın oldukları için ciddiye alınmadıklarını veya iyi girişimciler olarak görülmediklerini düşünmektedir

- "Beni tanımadan önce bazen hafife alıyorlardı."
- "Ülkedeki mevcut durum, -kadınların liderlik pozisyonlarını üstlenemeye becerikli olmayan kişiler- olarak kabul edildiği ataerkil inanç tarafından yönlendiriliyor ve Bu nedenle, sadece kadın oldukları için çeşitli yardım öğelerine erişemiyor. "
- "Büyük toplantılara gittiğimde ve tanışma sırasında insanların, özellikle de erkeklerin işletme kurucusu olmamı beklemediklerini hatırlıyorum.

<sup>28</sup> "Bir kadın girişimci olarak karşılaştığınız ayrımcılıktan bahsedebilir misiniz?" sorusuna verilen 547 yoruma dayanmaktadır.

# 10.7%

Katılımcıların %10,7'si finansmana ve yatırıma erişmeye çalışırken ayrımcılığa maruz kalmaktadır

- Kadın olduğum için saygı görmüyorum. Bankalarda finansman açısından erkeklerle eşit fırsatlara sahip değiliz."
- "Bir konuda iyi anlaşmalar yaptık. Ve kayınbiraderimi gönderdiğimde o bu finansmanı kolayca aldı."
- "Bana gönderilen bir hibeyi alma fırsatı vermediler. Bankam adam olmadığım ya da onları girişimim konusunda ikna edemediğim için geri gönderdi."
- "İşimiz için ihtiyaç duyduğumuz fon ve hibeleri alamıyoruz, kadınların başarılı işler yapamayacağını düşünüyorlar."

# 9.1%

Katılımcıların %9,1'i zararlı sosyal normlar veya kadın girişimcilere ilişkin olumsuz toplumsal cinsiyet kalıp yargıları şeklinde ayrımcılıkla karşılaşmaktadır

- "Köyümdeki pek çok insan kadınların sanat işi yapabileceğine inanmıyor ve bu insanları benim de bu işi yapabileceğime ikna etmek kolay olmadı." "İnsanlar senin erkek iş yaptığını, yaptığın işin kadınlar için stresli olduğunu söylüyor."
- "Kendi işimi kurmak istediğimde bir iş "meleğine"(desteğine) başvurdum ve bana bir kadının kendi işini kuramayacağını, onun yerinin evi olduğunu söyledi."
- "Erkekler her zaman saldırıyor ve siz kadınsınız, evde oturun ve çocuklarınıza bakın, para peşinde koşmayın gibi açıklamalar yapıyorlar."
- "Evlendikten sonra kayınvalidem işimi durdurmaya çalıştı. "Bizim ailede gelin dışarıda çalışmaz, bütün bunları yapmana gerek yok, sen kadınsın başarılı olamazsın, işini asla büyütemezsin" dediler.



# 4.7%

Katılımcıların %4,7'si cinsel ve fiziksel istismar, taciz, zorlamanın yanı sıra yıldırma ve istismar girişimleri de dahil olmak üzere toplumsal cinsiyete dayalı şiddet biçimlerine maruz kalmıştır

- "Bir devlet memuru arazi başvurusu yaparken bana çıkma teklif etti, bir diğeri evlenmemi tavsiye etti, polisler arkadaşlarıyla çıkmayı reddettiğim için beni üç ay boyunca taciz etti, bir erkek çalışan benden para çaldı ve fiziksel şiddet tehdidinde bulundu."
- "Erkekler her zaman para ve seks alışverişi isterler, aksi takdirde bir daha normal müşteriniz olarak geri gelmezler."
- "Sermayemi artırmak ve mağazanın envanterini stoklamak için kredi başvurusunda bulunmaya çalıştım ancak teminat koşulları karşılayamayacağım kadar katıydı ve ardından finans kuruluşunun müdürü bunlardan feragat etme karşılığında bana cinsel tekliflerde bulunmaya başladı."

Araştırmamızda toplumsal cinsiyete dayalı şiddet deneyimlerini doğrudan sormadığımız göz önüne alındığında, bunlar daha fazla inceleme ve araştırma gerektiren son derece yerinde bulgulardır.

Daha az sayıda kadın girişimci tarafından bildirilen diğer ayrımcılık türleri, önyargı nedeniyle kaynaklara eşitsiz erişim veya kapasite sorunları deneyimlerini ve fiziksel görünümüne veya medeni durumlarına göre ayrımcılığı içerir.

## Ayrımcılığın kesişmesi

Kesişen ayrımcılık biçimleri, kadın girişimcilerin karşılaştığı engelleri daha da artırabilir. Cinsiyet temelinde ayrımcılığa maruz kalan kadınlara, başka herhangi bir kişisel faktör nedeniyle ayrımcılığa maruz kalıp kalmadıklarını sorduk.

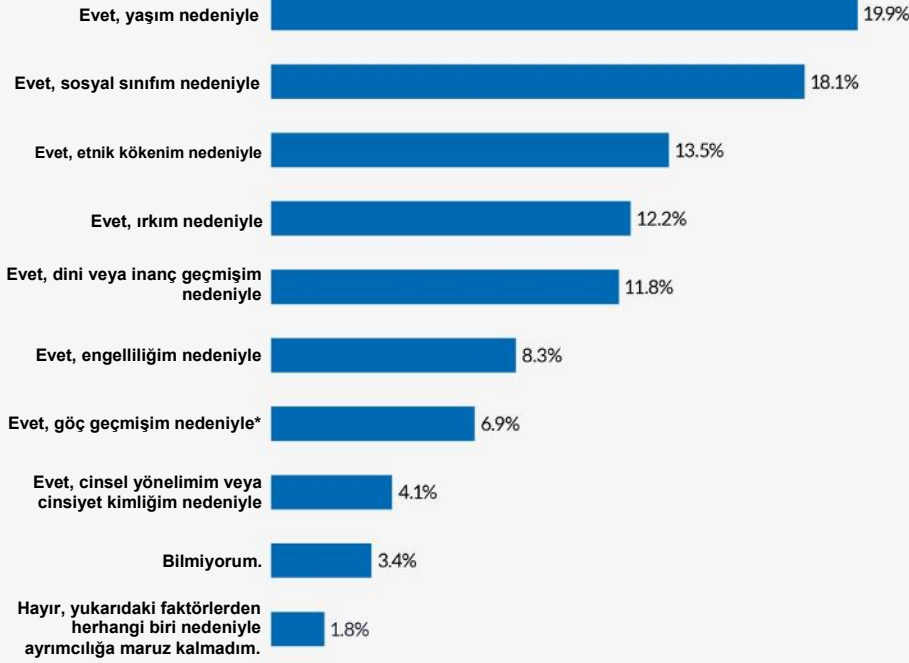
Aşağıdaki tabloda da görüldüğü üzere, kadınlar tarafından en yaygın olarak bildirilen ayrımcılık deneyimleri yaşlarına, ardından sosyal sınıflarına, daha sonra da etnik kökenlerine ve ırklarına dayanmaktadır. Az sayıda kadın -sekiz kadın- engelli oldukları için, dokuz kadın ise mülteci olmak gibi göçmenlik geçmişleri nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldıklarını bildirmiştir.

Kadınlar ayrıca fiziksel görünüm, hamile olmak, tek ebeveyn olmak ve eğitim düzeyleri gibi diğer nedenlerle de ayrımcılığa uğradıklarını bildirmişlerdir.

Kaynaklara veya finansmana erişim eksikliği ve evli olmamak veya bekar olmak da kesişen ayrımcılık biçimleri olarak bildirilmiştir.

Kadın girişimcilerin karşılaştığı ayrımcılığın sıklığı ve kökenleri, insanların çeşitli kimliklerinin nasıl örtüştüğünü ve kesişen ve bileşik ayrımcılık deneyimleri yarattığını daha da vurgulamaktadır. Bu kesişen eşitsizlikler ile girişimcilik arasındaki derinlikleri ve bağlantıları anlamak önemlidir, ancak daha fazla araştırma gerektirecektir. Veriler ayrıca, ekonomik katılımı ayrımcılığın ele alınmasına yönelik çabaların, girişimcilikte kadınlara yönelik ayrımcılığın kesişen doğasını dikkate almasını ve ele almasını sağlamanın önemine işaret etmektedir.

### Bir girişimci olarak diğer kişisel faktörler nedeniyle hiç ayrımcılığa uğradınız mı?



\* Örneğin, mülteci, ülke içinde yerinden edilmiş kişi veya göçmen olmak

## Yatırıma erişim fırsatları

Kadın girişimcilerin karşılaştıkları en büyük zorluğun finansmana erişim ve resmi yatırımları güvence altına alma becerileri olduğunu gösteren çok sayıda araştırma ve veri bulunmaktadır.

Örneğin, küresel olarak girişim sermayesinin sadece %2,3'ü kadın liderliğindeki start-up'lara gitmektedir <sup>29</sup>ve Dünya Bankası'nın yakın zamanda yaptığı bir araştırma, dünya genelinde 104 ekonominin hala krediye erişimde cinsiyete dayalı ayrımcılığı yasaklayan yasal hükümlerden yoksun olduğunu vurgulamıştır <sup>30</sup>.

Anketimizde, katılımcılara resmi yatırım konusunda eşit fırsatlara sahip olduklarını düşünüp düşünmediklerini sorduk. Veri setinin tamamına bakıldığında, benzer sayıda kadın eşit fırsatlara sahip olduğunu bildirmiştir. Kadın girişimcilerin %45,4'ünün yatırım konusunda erkeklerle eşit fırsatlara sahip olduklarını düşündüklerini tespit ettik <sup>31</sup>.

# 44.3%

Katılımcıların %44,3'ü resmi yatırım fırsatlarına eşit erişime sahip olmadıklarını düşünmektedir

Yatırıma erişim verilerinin sektörlere göre ayrıştırılması bazı önemli bulguları gün ışığına çıkarmaktadır. Geleneksel olarak kadınların egemen olduğu sektörlere bakıldığında, yatırıma eşit erişim elde ettiğini bildiren katılımcıların yüzdesi çok daha yüksektir. Örneğin, güzellik sektöründeki katılımcıların %62,5'i, moda sektöründeki katılımcıların %55,5'i ve perakende sektöründeki katılımcıların %52,1'i resmi yatırım fırsatlarına eşit erişim imkanına sahip olduklarını belirtmiştir.

Buna karşılık, profesyonel hizmetler ve danışmanlık sektöründe çalışan katılımcıların üçte birinden azı (%31,7), imalat sanayinde işletme işleten katılımcıların %25,6'sı ve finans sektöründeki katılımcıların %28,6'sı resmi yatırım fırsatlarına eşit erişime sahip olduklarını belirtmiştir. Bu finansman açığı, kadınların bu piyasalarda görünürlüğünün azalmasına katkıda bulunabilir ve sektörler arasındaki cinsiyet ayrımını sürdürme ve toplumsal cinsiyet kalıplarının yerleşmesini derinleştirme riski taşır. Bu da kadınların finans ve imalat gibi endüstri alanlarında erkekler kadar iyi iş yapamayacağı yönündeki zararlı sosyal normları güçlendirebilir.

<sup>29</sup> Crunchbase (2020) 'Kadın Kuruculara Sağlanan Küresel Risk Sermayesi Fonları Bu Yıl Önemli Ölçüde Düştü'.

<sup>30</sup> Dünya Bankası Grubu (2022) 'Kadınlar, İş Dünyası ve Hukuk 2022'.

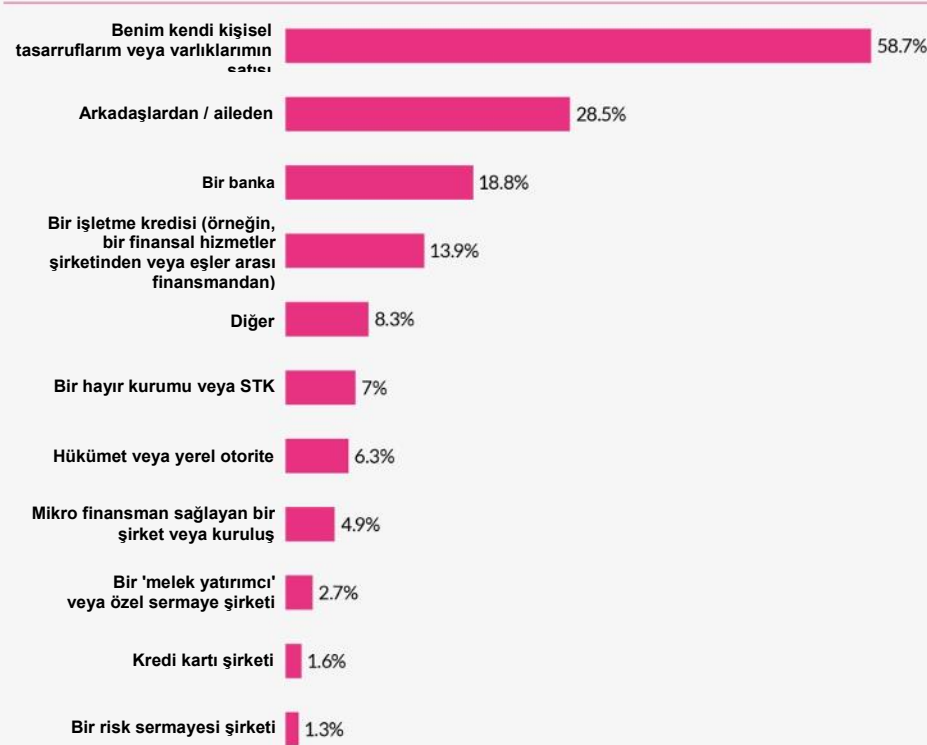
<sup>31</sup> "Bir kadın girişimci olarak, erkek girişimcilere kıyasla resmi yatırım fırsatlarına eşit erişiminiz olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna verilen 715 yanıtı göre

## Kadınların sahip olduğu işletmelere kim yatırım yapıyor?

Anket katılımcılarına kredi, hibe ve mikro finansman gibi harici ya da kendi birikimlerini kullanmak gibi 'dahili' finansal yatırımları olup olmadığını sorduk. Katılımcıların üçte ikisinden fazlası (%67,7) işlerine bir miktar finansal yatırım yaptıklarını bildirmiştir<sup>32</sup>. Bu veriler cesaret verici görünse de, daha ayrıntılı bakmak önemlidir.

Önceki araştırmamızda olduğu gibi, kadınların bildirdiği en yaygın yatırım türü kendi kişisel birikimleridir ve bunu arkadaşlarından veya aile üyelerinden gelen yatırımlar izlemektedir. Daha az sayıda kadın - yanıt verenlerin %38,9'u - resmi finansal yatırım kanalları aracılığıyla yatırım yapmıştır. Aşağıdaki tablo, işletmelerine yatırım yaptıklarını söyleyen katılımcıların farklı yatırım kaynaklarını göstermektedir<sup>33</sup>.

### Finansal yatırım kaynağı



Bu bulgular, Cherie Blair Kadın Vakfı'nın 2022 yılında Vakfın programlarına katılan kadınlardan elde ettiği İzleme, Değerlendirme ve Öğrenme verileriyle de desteklenmektedir.

<sup>32</sup> "İşletmenize kredi, hibe, mikro finansman gibi harici ya da kendi tasarruflarınızı kullanmak gibi 'dahili' finansal yatırım yaptınız mı?" sorusuna verilen 668 yanıtı dayanmaktadır.

<sup>33</sup> Yüzdeler, işletmelerinde yatırım yaptıklarını söyleyen 445 katılımcının yanıtlarına dayanmaktadır.

2022<sup>34</sup>'de katılımcıların %82'si finansmana erişimin işletmelerinin büyümesinin önündeki en önemli engel olduğunu belirtmiştir.

Daha önceki araştırmamızda, kadınların toplumsal cinsiyete duyarlı olmayan bir sistemden finansman kaçırmasına ilişkin içinden çıkılmaz döngüyü rapor etmiştik.

Ne yazık ki, kadın girişimcilere yönelik artan küresel ilgiye ve COVID-19 salgını sonrasında oyun alanını eşitleme fırsatına rağmen, girişimcilik ekonomileri büyütme için hayati bir yol olduğundan, verilerimiz bu döngünün devam ettiğini göstermektedir.



<sup>34</sup> Bu veriler, Vakfın programlarına katılanlara yönelik olarak 2022 yılında 3.913 kadın tarafından doldurulan bir başlangıç anketinden alınmıştır.

## Evdeki ücretsiz çalışma

Kadınlar erkeklere kıyasla üç ila beş kat daha fazla evdeki ücretsiz çalışma yapmaktadı<sup>35</sup>. COVID-19 salgını, çocuk bakımı sorumlulukları, yaşlı, hasta veya engelli bakımı ve ev işleri de dahil olmak üzere kadınların evdeki ücretsiz çalışma yüklerini yoğunlaştırmıştır. Evdeki ücretsiz çalışma, kadınların girişimci olarak çalışma fırsatları üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Evdeki ücretsiz çalışma aynı zamanda kadınların iş seçimlerini ve ücretlerini de etkilemekte ve çoğu zaman onları kayıt dışı istihdama itmektedir<sup>36</sup>.

“ Evdeki ücretsiz çalışma işinin üzerimdeki etkisini hiç irdelemedim, ancak bu soruyu yanıtlarken bunun önemli bir sorun olduğunu ve [benim] ruh sağlığımı çok etkilediğini fark ettim! Birinin bunu sorma zahmetine girmesi harika. ”

Anketimizde, katılımcıların neredeyse yarısı (%49) COVID-19 pandemisinin başlangıcından bu yana evdeki ücretsiz çalışma yüklerinin arttığını bildirmiştir. Üçte biri (%34) iş yüklerinin artmadığını belirtirken, %17'si emin olmadığını ifade etmiştir<sup>37</sup>.

# 49%

Katılımcıların %49'u pandeminin başlangıcından bu yana evdeki ücretsiz çalışma işlerinin arttığını bildirmiştir

Bu araştırmanın bir parçası olarak, kadın girişimcilerin evdeki ücretsiz çalışma sağlayarak bakım ekonomisine yaptıkları katkıyı görünür kılmak istedik. Kadınlardan günde ortalama kaç saatlerini evdeki ücretsiz çalışma işlerine ayırdıklarını tahmin etmelerini istedik.

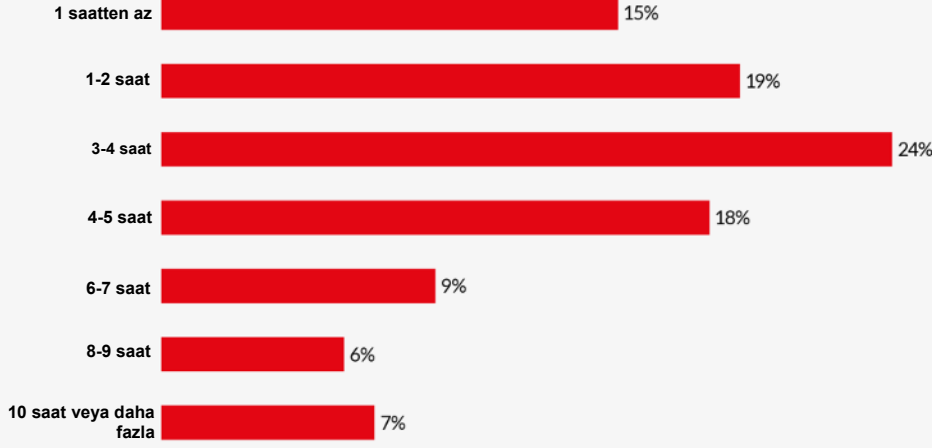
<sup>35</sup> Dünya Bankası Grubu (2019) 'Eşitlikten Kazanç Sağlamak - Afrika'daki Kadın İşletmelerinin Potansiyelini Açığa Çıkarmak'.

<sup>36</sup> Ferran, G, Pesando, L.M, Nowacka, K.(2014) "Unpaid care work. İşgücü sonuçlarındaki cinsiyet farklılıklarının analizinde eksik olan nokta.", OECD Kalkınma Merkezi

<sup>37</sup> "Pandemiden bu yana evdeki ücretsiz çalışma (ücretsiz çocuk bakımı, yetişkin bakımı veya ev işleri dahil) sizin için arttı mı?" sorusuna verilen 559 yanıtı dayanmaktadır.

Aşağıdaki tablo, kadınların evdeki ücretsiz çalışmaya yaptıkları büyük katkıyı göstermektedir <sup>38</sup>.

### Günde gerçekleştirilen evdeki ücretsiz çalışma saatleri



Evdeki ücretsiz çalışma işlerinin kadınlar tarafından orantısız bir şekilde üstlenilmesi, kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi ve kadın girişimciliği önünde kritik bir engel teşkil etmektedir. Bu durum, bu ücretsiz emeği omuzlayan kadınların temelleri üzerine inşa edilen küresel bir ekonomi tarafından sürdürülmektedir. Çoğu zaman fark edilmese de, kadınların zamanın olmamasına (zaman yoksulluğuna) katkıda bulunmak ve ücretli çalışma, girişimcilik ve hatta dinlenme fırsatlarını sınırlamak gibi çeşitli şekillerde kadınlar üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

“Evdeki ücretsiz çalışmanın yarattığı baskı, tüm dünyada kadınları sessizce öldürüyor. Gelenekler ve sosyal normlar bu konuda yardımcı olmamaktadır.  
Nijerya'dan bir kadın girişimci”

<sup>38</sup> "Günde ortalama kaç saatinizi evdeki ücretsiz çalışmaya ayırıyorsunuz?" sorusuna verilen 549 yanıtı dayanmaktadır.

Anketimizde, kadın girişimcilerden 2022 yılında evdeki ücretsiz çalışmanın hem işleri hem de kişisel yaşamları üzerindeki etkisini anlatmalarını istedik. 39

## Finansal yatırım kaynağı



Bu durum, evdeki ücretsiz çalışmanın kadın girişimciler için hem kişisel hem de profesyonel düzeyde ne kadar köklü ve önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Bulgular, girişimciliğin kadınlar için daha erişilebilir hale getirilmesinin, canlı bakım ekonomilerinin oluşturulması ve bakım işlerinin tanınması, azaltılması ve yeniden dağıtılması gibi evdeki ücretsiz çalışma sorumluluklarının daha fazla desteklenmesini gerektirdiğini göstermektedir. Bakım işlerindeki girişimciliği de kadın girişimcilerin yararlanabileceği önemli fırsatlar sunmaktadır ve 2030 yılına kadar dünya çapında 150 milyon iş yaratacağı tahmin edilen, hızla büyüyen bir iş sektörüdür 40.

<sup>39</sup> "2022 yılında evdeki ücretsiz çalışmanın sizin için (kişisel olarak veya işiniz üzerindeki) etkisi neydi?" sorusuna verilen 669 yanıtı dayanmaktadır.

<sup>40</sup> Uluslararası Çalışma Örgütü (2018) 'İnsana Yakışır şekilde Çalışmanın Geleceği için Ev ve Bakım İşleri'.



## 2022'de Kadınların İş Başarıları

Ankette kadın girişimcilere 2022 yılındaki en büyük iş başarılarının ne olduğunu sorduk. Kadınlar, kendi cesareti hakkında harika bir fikir veren ve girişimciliğin sadece bireysel kadınların yaşamlarının geleceğini değiştirme gücünü değil, aynı zamanda aileler, topluluklar ve daha geniş toplum için dalgalanma etkisini de gösteren yanıtlarını paylaştılar. İşte yanıtlarından bazıları:

“Kendimin ve ailemin hayatını iyileştirme hedefime ulaştım.  
Nijerya'dan bir kadın girişimci”

“Eşime güvenmek yerine kendim ve çocuklarım için bir şeyler satın alabiliyorum.  
Fiji'den bir kadın girişimci”

“Ekibimin 5 yeni üyesini istihdam edebilmek ve bizimle ortak olarak çalışan 60'tan fazla genç için gelir fırsatları sağladık.  
Nijerya'dan bir kadın girişimci”

“Hükümetle işbirliği içinde yenilikçi bir eğitim modeli tasarlamak ve pilot olarak uygulamak üzere bir Uluslararası Ajans ile sözleşme imzaladık.  
Surinam'dan bir kadın girişimci”

“İşimi tescil ettirebildim ve yönetim becerilerimi geliştirdim.  
Tanzanya'dan bir kadın girişimci”

“İyi bir görünülük elde edebildim ve nişimi yakalayabildim.  
Kenya'dan bir kadın girişimci”

“Yerli halklar topluluğuna sürdürülebilir bir gelir sağlayabildik. İstihdam onların özgüvenlerini yükseltmiş, renkleri ve kültürel miraslarıyla gurur duymalarını sağlamıştır.  
Bir kadın girişimci”

“Bize yük olan bir işletmeyi sattık. Yeni bir işletme açtık ve büyümek için dikkat edilmesi gereken konulara odaklandık.  
Güney Afrika'dan bir kadın girişimci”

“Ailemde ve çevremde pek çok engel var... ama yine de yolumda cesurca yürüyorum.  
Bangladeş'ten bir kadın girişimci”

“İşletmenin büyümesini, daha fazla gencin istihdam edilmesini ve KSS girişimlerimizin finanse edilmesini sağlayacak kazançlı bir hizmet seviyesi anlaşmasını yeniledik.  
Mozambikli bir kadın girişimci”

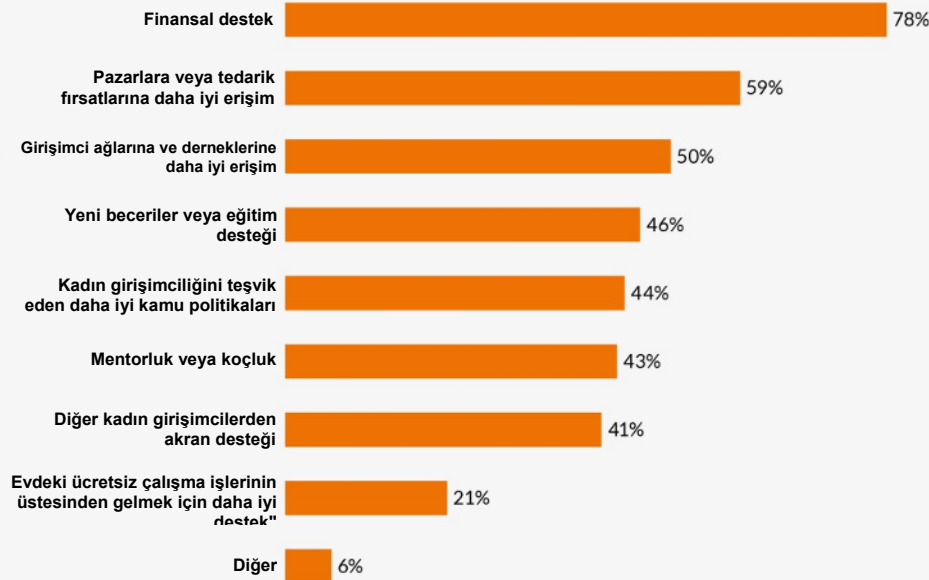
# Tavsiyeler

## Değişim için Kritik Eylemler

Kadınların ekonomik eşitliğine ve cinsiyetler arası girişimcilik farkının kapatılmasına yönelik ilerleme yeterince hızlı gerçekleşmiyor. Bu yavaş ilerlemenin yanı sıra kadınlar, küresel COVID-19 salgını gibi mevcut eşitsizlikleri daha da pekiştiren ve toplumsal cinsiyet eşitliğine giden daha uzun bir yol yaratan yeni zorluklarla da karşı karşıyadır.

Aşağıdaki bölüm, araştırmaya katılan kadın girişimcilerin geri bildirimlerine, mevcut kanıtların literatür taramasına ve Cherie Blair Kadın Vakfı'nın düşük ve orta gelirli ülkelerdeki kadın girişimcilerle çalıştığı on yılı aşkın deneyime dayanan öneriler sunmaktadır. Okuyucularımızdan lütfen bu tavsiyeleri dikkate alarak hareket etmelerini ve ilgili çevreleriyle paylaşmalarını rica ediyoruz.

### Kadın girişimciler nelere ihtiyaç duyduklarını bildiriyor



\* Çocuk bakımı veya ailede/topluluğunda yaşayan yaşlıların/engelli kişilerin bakımı gibi

Katılımcılara 2020 yılında karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelmek için neye ihtiyaç duyacaklarına dair özel bir soru sorduk. <sup>41</sup> Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, mali destek en popüler yanıtıdır ancak pazarlara ve tedarik fırsatlarına erişim konusunda daha fazla desteğe ve pazarların kapılarını daha fazla açabilecek ağırlara ve eğitime erişime ihtiyaç duyulduğu da açıktır.

## Önemli eylem

- Kadın girişimcilerin işlerini kurmak ve büyütmek için ihtiyaç duydukları desteğe ihtiyaç duydukları anda ve kendilerine uygun bir şekilde erişebilmeleri için **yüksek kaliteli, kadın merkezli ve yerel olarak verilen beceri eğitimleri sağlamak gerekir**.

"Girişimcilik genellikle zordur, ancak doğru mentorluk ve koçlukla bu yolculuk daha kolay ve ödüllendirici hale gelir." - Kenya'dan bir kadın girişimci

- **Destekleyici bir politika ortamı yaratmak:** Kadın girişimcilerin karşılaştıkları sistemik zorlukları ve pandeminin orantısız etkisini ve hayat pahalılığı krizi ve yüksek enflasyon gibi yeni ortaya çıkan zorlukların işletmeleri üzerindeki etkisini kabul ederek, COVID-19 pandemisi toparlanma politikalarının bir parçası olarak kadın girişimcilere ve onların ihtiyaçlarına öncelik verilmesi gerekmektedir.

"Kadınlar ekonominin bel kemiğidir ve hükümet ile politika yapıcıların bize eşit muamele edilmesini ve erkek meslektaşlarımız gibi fırsatlar tanınmasını sağlamaları gerekmektedir." - Güney Afrika'dan bir kadın girişimci

- **Finansmana ve piyasalara erişimi artırmak:** Özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerdeki kadın girişimciler için daha uygun ve kapsayıcı yatırım ve finansman seçeneklerinin tasarlanması ve uygulanması.

"Kadın girişimciler için en önemli şey finansal destektir." - Moğolistan'dan bir kadın girişimci

- Başarılı kadın girişimcileri ve onların ekonomiye, bireylerin ve toplumların gelişimine ve daha geniş anlamda refahına yaptıkları katkıları sergileyerek ve kutlayarak kadın girişimcileri **daha görünür kılmak**.

---

<sup>41</sup> "2022 yılında bir girişimci olarak karşılaştığınız zorlukları daha iyi ele almak için neye ihtiyacınız var?" sorusuna verilen 557 yanıtı dayalı analiz.

"Diğer ülkelerdeki kadınlarla kıyaslama yapmalı ve onların zorluklarla başa çıkma yöntemlerini, bu zorlukların üstesinden nasıl geldiklerini ve işlerini nasıl yürüttüklerini, başarı öykülerini nasıl başlattıklarını öğrenmeliyiz." - Kenya'dan bir kadın girişimci

- **Efsane avcılığını desteklemek:** Kampanyalar ve iletişim yoluyla kadınlar ve erkekler için kabul edilen toplumsal roller ve geleneksel iş bölümü ile ilgili toplumsal cinsiyet kalıplarına ve zararlı sosyal normlara meydan okuyun.

"Hint toplumunda ya da kültüründe kadınlar, ev işleriyle ilgili tüm sorumlulukların bize ait olduğu ve erkeklerin bir bardak su doldurma sorumluluğuna bile sahip olmaması gerektiği düşüncesiyle yetiştiriliyor. Ev işlerinin paylaşımındaki değişimin hızı çok yavaş." - Hindistan'dan bir kadın girişimci

- Toplumsal cinsiyeti dönüştürücü politikalar ve uygulamaların yanı sıra daha kapsayıcı evrensel sosyal korumalar yoluyla **evdeki ücretsiz çalışmanın tanınması, azaltılması ve yeniden dağıtılması gerekmektedir** .

"Evdeki ücretsiz çalışma benim toplumumdaki hemcinslerim için bile bir zorluk oldu, özellikle de evlerin çoğunda sadece bekar anneler var, aynı kadınların evdeki ücretsiz çalışma işi yapması gerekiyor, ve aynı kadınların aileyi büyütmek için küçük işler yapması gerekiyor, bu yüzden işlerini yönetmek için desteğe ihtiyaçları var." - Zambiya'dan bir kadın girişimci


- **Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddete karşı güvenlik ve koruma:** Kadın girişimcilerin işte ve evde güvende olmaları için ilgili politikaların ve korumaların etkin olduğunu sağlamak.

"Ülkemdeki kadınların her şeyden önce güvenli bir ortama ve adil finansmana ihtiyacı var, bunlar temel ihtiyaçlardır ve bunları elde ettikten sonra işimizi büyütmeyi ve diğer şeyleri düşünebiliriz." - Tacikistan'dan bir kadın girişimci

## Değişim için kritik eylemler

### Hükümetler ve diğer ulusal politika yapıcılar:

1. Güçlü politika taahhütleri benimseyerek, kadın girişimciliğini teşvik ederek, ilgili sosyal korumaları sağlayarak ve COVID-19 kurtarma politikalarından yararlanabilmelerini sağlayarak kadın girişimcileri ekonomik zorluklara rağmen **dayanıklılık oluşturmaları ve gelişmeleri için destekleyin** .

- 
2. Kadınların işlerini resmileştirebilmelerini sağlamak, devlet tarafından yönetilen girişimcilik ürün ve hizmetlerinin faydalanıcılarının en az %50 oranında kadın olmasını sağlamak ve girişimcilikle ilgili yasa ve politikaların kadın girişimcilere karşı açık veya örtülü ayrımcılık yapmamasını sağlamak da dahil olmak üzere kadın girişimciler **için eşit bir oyun alanı oluşturun.**
  3. Ulusal makroekonomik politikaların evdeki ücretsiz çalışma ve diğer ev içi sorumluluklardaki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini ele almasını ve kadınların evdeki ücretsiz çalışma katkılarının ölçülmesini ve sayısallaştırılmasını sağlayarak evdeki ücretsiz çalışmanın **tanınması, azaltılması ve yeniden dağıtılmasını sağlayın.**
  4. Toplumsal cinsiyet klişeleri konusunda eğitim ve farkındalık yaratma yoluyla toplumsal cinsiyet klişelerini sona erdirmek için somut adımlar atarak **kadınların girişimcilik yolculuklarını etkileyen toplumsal cinsiyet klişelerini ele** alın ve başarılarını sergileyip kutlayarak kadın girişimcileri daha görünür kılın.

## Çok taraflı kuruluşlar

1. **Hükümetleri ve politika yapıcılarını**, kadın girişimcileri destekleyen ekonomi politikası oluşturmak ve COVID-19 kurtarma paketlerinin ön saflarına koymalarını sağlamak ve evdeki ücretsiz çalışmayı yeniden dağıtmak da dahil olmak üzere girişimcilikteki cinsiyet uçurumunu azaltmaya yönelik eylemlerden **sorumlu tutun**.
2. Küresel ekonomik ve çevresel krizlerin kadın girişimciler ve daha geniş anlamda girişimcilikteki cinsiyet uçurumu üzerindeki etkilerini izlemek ve ele almak için **sağlam veri toplanmasını** ve koordineli eylemlerini sağlayın.
3. Özellikle kadın hakları örgütleri, yerel STK'lar ve kadın **girişimcilerin** kendi dernekleri tarafından yürütülen programlar da dahil olmak üzere, kadın girişimcileri **destekleyen programlara yeterli ve çok yıllık finansman desteği sağlayın.**
4. Kadınların girişimci olarak karşılaştıkları kesişen ayrımcılıkları özellikle dikkate alarak, kadın girişimciliği hakkında **cinsiyete göre ayrıştırılmış daha fazla veri ve araştırma için araştırma işbirliklerine yatırım yapın ve destekleyin;**
5. Kadın girişimcilerin başarısını ve haklarını etkileyen toplumsal **cinsiyet kalıpları**, sosyal normlar ve diğer kesişen ayrımcılık biçimleriyle **mücadele etmek için koordineli ve stratejik çalışmalara liderlik edin ve katkıda bulunun.**

## Özel sektör: şirketler, finans sektörü, bankalar ve yatırımcılar:

1. Yatırım fırsatlarına, pazarlara ve tedarik zincirlerine erişimi artırarak **COVID-19 salgınının** kadın girişimciler üzerindeki **olumsuz etkilerini hafifletmeye çalışın.**

2. Özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerdeki kadın girişimciler için **daha uygun ve kapsayıcı yatırım ve finansman seçenekleri tasarlayın ve uygulayın** ve yatırımlara ilişkin cinsiyete göre ayrıştırılmış veriler toplayın.
3. Kadın girişimcilere **beceri eğitimi ve desteği sağlayan kuruluşlarla ortaklaşa çalışın** ve finansman fırsatlarına, tedarik zincirlerine güvenli rotalara ve diğer ilgili fırsatlara erişim sağlayarak bu çalışmayı geliştirin.
4. **Zaman ve emek tasarrufu sağlayan altyapı ve teknolojilerin** yanı sıra kadınlar tarafından gerçekleştirilen evdeki ücretsiz çalışmanın yeniden dağıtılmasına ve azaltılmasına yardımcı olan diğer bakım çözümlerinin **geliştirilmesine yönelik yatırımlara katkıda** bulunun.
5. **BM Kadın Birimi'nin 'Kadının Güçlenmesi İlkeleri'**ni, özellikle de beşinci ilkeyi: "Tüm medya ve reklamlarda toplumsal cinsiyete dayalı zararlı klişeleri ortadan kaldırmak ve kadın ve erkekleri sistematik olarak ilerici, zeki ve çok boyutlu kişiliklere sahip güçlü aktörler olarak tasvir etmek" imzalayın ve yürürlüğe koyun <sup>42</sup>.

## Üçüncü sektör: STK'lar, sivil toplum ve hayırsever kuruluşlar

1. Düşük ve orta gelirli ülkelerdeki kadın girişimcileri destekleyen **iş becerileri ve girişimcilik programları**, eğitim, mentorluk ve diğer kapasite geliştirme girişimlerine **yatırım** yapın.
2. İlgili sivil toplum, çok taraflı ve diğer platformlarda kadın girişimcilerin endişelerini dile getirmek ve girişimcilik ekosistemlerini güçlendirmek için **savunuculuk ve politika çalışmalarına** katılın.
3. Araştırma kanıtları ve vaka çalışmaları sağlayarak, politika tartışmalarını teşvik ederek ve medya ile birlikte çalışarak **evdeki ücretsiz çalışma** ve kadınların bu işi orantısız bir şekilde üstlenmesiyle **ilgili toplumsal cinsiyet uçurumlarını görünür kılın**.
4. Kadınlar ve kadın **girişimciler** hakkındaki **olumsuz toplumsal cinsiyet klişelerini** veya zararlı sosyal normları **'ortadan kaldırmayı' amaçlayan kampanya ve girişimleri başlatın ve destekleyin**.
5. Düşük ve orta gelirli ülkelere **kadın girişimcilerin profilini ve görünürlüğünü artırmak** ve hikayelerini ve deneyimlerini güçlendirmek için **stratejik iletişimi kullanın**.

---

<sup>42</sup> Kadının Güçlenmesi Prensipleri (2021) '**İşletme geliştirme, tedarik zinciri ve pazarlama uygulamaları**'.

## Gelecekteki araştırmalar için öneriler

Araştırmamız, kadın girişimcilerin karşılaştığı farklı dışlanma ve ayrımcılık yapıları hakkında bazı yeni veriler sağlamıştır, ancak daha bilinçli ve kapsamlı araştırmalara ihtiyaç vardır.

- Gelecekteki araştırmalar için daha yüksek bir yanıt oranı ve daha çeşitli bir katılımcı havuzu sağlamak için, araştırma anketleri diğer dillere çevrilmelidir.
- Bu araştırmaya katılanların kendi bildirdikleri engellilik oranları, genel küresel yetişkin nüfusunun engelli oranından (%15) daha düşüktür. Bu konuda daha fazla araştırmaya, engelli bireylerin ve çeşitli katılımcıların dahil edilmesini sağlamak için anketlerin ve bunların yayıldığı yöntemlerin daha erişilebilir olmasını sağlamaya odaklanmalıdır.
- Kadın girişimcilerin iş bağlamında ya da girişimci olarak yaptıkları işle bağlantılı olarak karşılaştıkları toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin yaygınlığı ve deneyimleri konusunda kapsamlı araştırmalar yapılmalıdır.



# Sonuç

COVID-19 salgını, hem toplumsal cinsiyet eşitliği hem de yoksulluğun ortadan kaldırılması açısından son dönemde yaşanan en büyük gerileme olmuştur. Örneğin, pandemi nedeniyle 2020 yılında 93 milyon kişi daha aşırı yoksulluğa itilmiştir <sup>43</sup>. Pandemi, ekonomik sektörler genelinde toplumsal cinsiyet eşitsizliğini artırmıştır, ancak kadınlar üzerindeki etkisi daha çok yönlü olmuştur: kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet artmış, evdeki ücretsiz çalışma yükü hızla yükselmiş ve cinsel sağlık ve üreme sağlığına erişim engellenmiştir <sup>44</sup>.

Bu rapor, COVID-19 salgınının ve küresel ekonomideki daha geniş çaplı kötüleşmenin kadın girişimciler üzerindeki önemli etkisinin altını çizmiştir. Araştırma, kadın girişimcilerin çoğunun (%78,4) pandeminin işlerini olumsuz etkilediğini bildirdiğini göstermiştir. Artan enflasyon, yükselen yaşam maliyetleri ve dünyanın büyük bölümünde sıkılaştırılan finansal koşullarla birlikte mevcut küresel ekonomik krizin kadın girişimciler üzerinde de ağır bir etki olmuştur. 2022 yılında küresel enflasyon on yıllardır olmadığı kadar yüksekti. Anketimize katılanların %89'u bu krizlerin 2022 yılında işlerini olumsuz etkilediğini vurgulamıştır.

Ne yazık ki, 'daha iyisini inşa etmeye' yönelik küresel taahhütler kadın girişimcileri büyük ölçüde başarısızlığa uğratmıştır <sup>45</sup>. Ulusal hükümetler, finans kuruluşları ve çok taraflı politika yapıcılar, kadın girişimcilerin iş kurmalarını ve yürütmelerini desteklemek için önemli fırsatları kaçırmışlardır. Örneğin, her 10 kadından yalnızca biri (%10,3), COVID-19 salgınının olumsuz etkilerine karşı işletmeleri için herhangi bir devlet desteği aldığını bildirmiştir. Bu durum, kadınların ekonomik açıdan güçlendirilmesi yolunda büyük bir gerileme anlamına gelmektedir. Ayrıca bu, kadın girişimcilerin sağladığı ekonomik ve sosyal faydalar açısından düşük ve orta gelirli ülkeler için kaçırılmış önemli bir fırsattır; iş kurmak için belirtilen en yaygın motivasyon hayatımı veya ailemin hayatını iyileştirme ihtiyacı olmuştur (katılımcıların %19'u).

<sup>43</sup> BM (2022) Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Raporu 2022.

<sup>44</sup> Women Deliver (2022) 'COVID-19'un cinsel sağlık ve üreme sağlığı ve hakları üzerindeki etkisi: Gençlik liderliğinde toplumsal cinsiyet eşitliği olan bir dünya için gençlik liderliğindeki bakış açıları ve çözümler'.

<sup>45</sup> GEM (Global Entrepreneurship Monitor) (2022) 'Küresel Girişimcilik Monitörü 2021/2022 Kadın Girişimcilik Raporu: Krizden Fırsata'.

Kadınların ekonomik eşitliğini öncelikle bir toplumsal cinsiyet adaleti meselesi olarak görmenin yanı sıra, küresel toplumun kadın girişimciliğinin hem ekonomik yoksunlukla mücadelede hem de daha geniş ekonomik, kalkınma ve insan hakları sonuçlarına katkıda bulunmadaki rolünü kabul etmesi zorunludur. Bunlar, kadın girişimcilerin SKH gündemine katkılarından (toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin SKH 5 ve insana yakışır iş ve ekonomik büyümeye ilişkin SKH 8 dahil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere) istihdam yaratmaya, inovasyonu teşvik etmeye ve toplumsal cinsiyet eşitliği sonuçlarını güçlendirmeye kadar uzanmaktadır.

“ Kadın girişimcilere yönelik mali desteğin artırılması, kadınların eşleri gibi birçok erkek işçinin/meslek sahibinin işlerini kaybettiği COVID sonrası yoksulluğu önemli ölçüde azaltabilir. ”

Endonezya'dan bir kadın girişimci

Kadın girişimcilerin işletmeleri için finansmana eşit erişimi öncelikli olarak ele alınmalıdır, çünkü katılımcıların yalnızca %26,7'si banka veya risk sermayesi şirketi gibi 'dış' kaynaklardan resmi finansal yatırımlar sağlamıştır.

Kadınların süregelen ekonomik eşitsizlik deneyimleri, karşılaştıkları engelleri artıran ve bunlara katkıda bulunan ayrımcı önyargıların bir nedeni ve sonucudur. Bu araştırmanın temel bulgularından biri, ayrımcılığın çok yönlü olduğu ve kadın girişimcilerin hayatlarının her alanına dokunduğu yönündedir.

Bu araştırma, ayrımcılığın niteliği ve yaygınlığı hakkında önemli bulgular ortaya koymuştur; örneğin, ankete katılan kadın girişimcilerin neredeyse yarısı (%49) kadın oldukları için ayrımcılığa maruz kalmıştır. Bu ayrımcılığın ortaya çıkma nedenleri çeşitlilik göstermektedir ve fiziksel istismar, taciz ve zorlama gibi toplumsal cinsiyete dayalı şiddet biçimlerini de içermektedir. Cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetle mücadele, toplumsal cinsiyet adaleti açısından kritik bir konudur ve acil eylem gerektirir. Ancak bunu yapmak, kadınların ekonomideki potansiyellerini gerçekleştirmelerini destekleme konusunda da büyük bir etkiye sahip olacaktır. CARE International UK tarafından yapılan bir araştırma, işyerinde ve evde güvende olan kişilerin lider olma, daha yüksek üretime sahip olma ve şoklara karşı daha dirençli olma olasılıklarının daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır <sup>46</sup>.

Bu rapor aynı zamanda kadın girişimcilerin karşılaştığı kesişen ayrımcılık deneyimlerine ve yaş, ırk ve etnik köken gibi kişisel özelliklere dayalı ayrımcılığın cinsiyete dayalı ayrımcılık deneyimlerini birleştirdiğine dair bazı ilk analizler sunmaktadır.

<sup>46</sup> CARE International UK (2022) 'Eşit Haklar, Eşit Gelecekler: İşin Geleceği Cinsiyetçi. Hadi bunu düzelteyim.'

Kadın girişimcilerin karşı karşıya kaldıkları ve yalnızca iş başarılarını değil, kişisel güvenliklerini ve insan haklarının tamamını tehdit eden çoklu ve kesişen ayrımcılık biçimlerinin daha iyi anlaşılması büyük önem taşımaktadır.

Raporumuz aynı zamanda evdeki ücretsiz çalışma anlayışımıza katkıda bulunan önemli bulguları da ortaya koymaktadır; katılımcıların dörtte biri (%24) günde üç ila dört saat evdeki ücretsiz çalışma yapmakta ve kadınların %19'u evdeki ücretsiz çalışmanın etkisinin iş performanslarını zayıflattığını veya işlerinin büyümesini sınırladığını bildirmektedir.

Küresel olarak kötüleşen ekonomik koşullara rağmen, kadın girişimciler gelişmeye, ekonomiye katkıda bulunmaya ve ailelerinin ve toplumlarının yaşamlarında önemli bir fark yaratmaya devam etmektedir. Bu araştırmaya katılan kadın girişimcilerin %83'ü işlerinin geleceği konusunda iyimser hissettiklerini belirtmiştir.

Kadın girişimcilerin iyimserliği ve azmine rağmen, küresel ekonomi 'daha iyisini inşa etme' gündemlerinin hedeflerini karşılamak için kadın girişimcilerin başarılı olmasına her zamankinden daha fazla ihtiyaç duymaktadır ve bu nedenle yapılması gereken daha çok şey vardır.

# Ekler

## Ek 1: Metodoloji ve veri seti

### Metodoloji hakkında ek bilgi

Cherie Blair Kadın Vakfı, çevrimiçi anketini, programlarının geçmiş katılımcılarına gönderdiği bir e-posta aracılığıyla paylaştı. Ayrıca sosyal medyada ve Vakfın ortakları ve iş ağıları aracılığıyla mevcut katılımcılara ve daha geniş bir kadın girişimci havuzuna duyuruldu.

Veriler SurveyMonkey'den Excel formatında aktarılmış, anonim hale getirilmiş ve sadece veri analizi ve rapor yazımı üzerinde çalışan meslektaşların erişebileceği bir dosyaya kaydedilmiştir.

"Kadın girişimci misiniz?" sorusuna "hayır" yanıtı veren ve Dünya Bankası tarafından "yüksek geliri" olarak sınıflandırılan bir ülkede yaşadıklarını belirten kişilerin yanıtlarını, bu kişilerin işlerini yürüttükleri ülke ile aynı ülke olabileceği ve dolayısıyla araştırma kriterlerimizin dışında kalacağı varsayımıyla çıkardık.

Anket yanıtları Aralık ayında Vakfın İzleme, Değerlendirme ve Öğrenme ekibi tarafından analiz edilmiş ve araştırma, son yıllarda kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesine odaklanan diğer ilgili raporların bir masa başı incelemesi ile daha da desteklenmiştir.

Bu, Vakfın hazırladığı (dört yılı kapsayan) bir dizi 'yıllık denetim' raporunun üçüncüsü olduğundan, her üç veri setinde de gösterge niteliğindeki kalıpları ve eğilimleri haritalandırmaya çalıştık.

Ankete en çok katılım gösteren üç ülke Kenya (105 katılımcı), Nijerya (94 katılımcı) ve Güney Afrika (61 katılımcı) olmuştur. Bunlar, Vakfın halihazırda ülke içi ortaklarla projeler yürüttüğü ve dolayısıyla kadın girişimcilere doğrudan erişimimizin en güçlü olduğu ülkelerdir.

### Ankete katılan kadın girişimcilerin profili

Ankete katılanların çoğunluğunun (%68,5) 25-44 yaş aralığında olduğunu tespit ettik ki bu da kadın girişimcilerin ortalama yaşlarına ilişkin küresel verileri yansıtmakta ve Vakfın birlikte çalıştığı kadın girişimcilerin yaş aralığıyla da büyük ölçüde örtüşmektedir. Ankete 53 genç kadın (15-24 yaş arası) ve 45 yaş ve üzeri 171 kadın da ankete katılmıştır.

Çok az sayıda kadın engelli olduğunu bildirmiştir: tüm araştırma boyunca sadece 25 kadın (katılımcıların %3,1'i). Bu oran, Birleşmiş Milletler'e göre dünya nüfusunun %15'i olan küresel ortalama engellilik oranından daha düşüktür <sup>47</sup>. Bu durum, gelecekteki araştırmaların daha iyi erişilebilirlik ve gelecekte araştırma verilerinin toplanması için daha çeşitli bir yaygınlaştırma stratejisi sağlamak için daha fazla çalışma gerektirdiğini göstermektedir.

Araştırma katılımcılarından bize hangi sektörde çalıştıklarını söylemelerini istedik. Bu ankette en iyi temsil edilen sektörler büyük ölçüde kadınların geleneksel olarak iş kurma ve yürütme olasılığının en yüksek olduğu sektörlerdir: güzellik, moda, gıda ve tarım. Katılımcılarımız en çok tarım sektöründe çalışmaktadır; ankete katılan her 100 kadından 14'ü (%14 veya 106 kadın) bu sektörde faaliyet göstermektedir. 71 kadın (%9,8) moda sektöründe ve %8,7'si güzellik sektöründe çalışmaktadır.

Çok sayıda katılımcı, eğitim, perakende, konaklama, eğitim, sağlık ve seyahat ve turizm gibi geleneksel olarak kadınsılaştırılmış diğer işgücü piyasalarında da faaliyet göstermektedir. Ankete katılan kadın katılımcıların daha küçük bir kısmı teknoloji (11), otomotiv (4 katılımcı) ve telekomünikasyon (3) gibi geleneksel olarak erkek egemen sektörlerde faaliyet göstermektedir.

Sektör verileri, 2022 yılında Küresel Girişimcilik Monitörü'nün (GEM) kadın girişimciliğine ilişkin küresel verileriyle uyumludur: 'Dünya genelindeki kadın girişimcilerin neredeyse yarısı Toptan/Perakende sektöründe, her beş kadın girişimciden biri ise Kamu, Sağlık, Eğitim ve Sosyal Hizmetler sektöründe yer almaktadır (%18,5 kadına karşılık %10,1 erkek). Ancak, erkeklerin %4,7'sine kıyasla kadınların yalnızca %2,7'si Bilgi, Bilgisayar ve Teknoloji (ICT) alanında iş kurmaktadır. "<sup>48</sup>

Bu araştırmanın örneklem büyüklüğü nispeten küçük olsa da, veriler sektör ve yaş gibi kadın girişimcilerle ilgili diğer küresel verilerle büyük ölçüde uyumludur. Bu nedenle, araştırma küçük 202- ölçekli olsa da, verilerin geçerliliğine ve analizin kadınların ekonomik güçlenmesine ilişkin söylemlere yapabileceği katkıya dair oldukça eminiz.

---

<sup>47</sup> BM Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı, Engelliler Hakkında Bilgi Formu: [Bilgi Sayfası Engelli Kişiler Üzerine | Birleşmiş Milletler](#)

<sup>48</sup> Küresel Girişimcilik Monitörü (2022) '[GEM 2021/22 Krizden Krize Kadın Girişimciliği Raporu Fırsat](#)'